

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Raport końcowy – ocena wpływu

***Ocena wpływu społeczno-gospodarczego
planowanych działań w ramach Projektu LIFE+ nr
LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę
i społeczeństwo, a także na funkcję ekosystemu***

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Zlecniodawca:

Pieniński Park Narodowy

ul. Jagiellońska 107 B
34-450 Krościenko nad Dunajcem
tel: 0-18 262 56 01, 262 56 02;
e-mail: biuro@pieniny pn.pl

Badanie zrealizowane przez:

Ośrodek Badań Społecznych **„INDEKS”**

Biuro: ul. Jana Pawła II 14, 61-139 Poznań

Tel: 502 625 176

e-mail: biuro@indeks-badania.pl

www.indeks-badania.pl

„Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze „Pieniny” LIFE12 NAT/PL/000034 współfinansowanego przez instrument finansowy LIFE+ Wspólnoty Europejskiej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Pieniński Park Narodowy.

“LIFE Pieniny PL”

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Spis treści:

<i>Wstęp.....</i>	<i>4</i>
<i>Techniki badawcze .....</i>	<i>5</i>
<i>Dobór próby.....</i>	<i>6</i>
<i>Wyniki badań.....</i>	<i>8</i>
<i>Wiedza na temat programu „Natura 2000”.....</i>	<i>9</i>
<i>Wpływ Pienińskiego Parku Narodowego i podejmowanych działań na życie społeczne mieszkańców i rozwój gospodarczy regionu.....</i>	<i>20</i>
<i>Ocena wpływu Pienińskiego Parku Narodowego na życie mieszkańców.....</i>	<i>22</i>
<i>Ocena jakości i stanu szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym .....</i>	<i>26</i>
<i>Ocena działań podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy.....</i>	<i>30</i>
<i>Ocena działań zrealizowanych w ramach projektu „LIFE Pieniny PL” .....</i>	<i>34</i>
<i>Opinie na temat zmian, które są efektem działań zrealizowanych w ramach projektu LIFE Pieniny PL.....</i>	<i>39</i>
<i>Zakończenie.....</i>	<i>43</i>
<i>Spis wykresów.....</i>	<i>50</i>
<i>Spis tabel.....</i>	<i>52</i>

“LIFE Pieniny PL”

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Wstęp

Niniejszy raport końcowy – ocena wpływu (ewaluacja ex-post) został opracowany w ramach ewaluacji projektu: „Natura w mozaice – ochrona gatunków i siedlisk w obszarze Pieniny” (LIFE Pieniny PL) realizowanej w ramach zadania: *Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań w ramach Projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo, a także na funkcję ekosystemu*. Raport jest rezultatem badań i analiz socjologicznych, których nadrzędnym celem była ocena postrzegania Projektu *LIFE Pieniny PL* przez lokalną społeczność, przedstawicieli władz lokalnych, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe działające na terenie 4 gmin. Opracowanie stanowi ocenę zakończonych działań, które były podejmowane w ramach trwania projektu. Celem niniejszego opracowania jest ocena zmiany opinii i postaw mieszkańców będących skutkiem realizacji projektu *LIFE Pieniny PL*. W ramach niniejszej ewaluacji dokonano porównania wcześniejszych opinii, które respondenci wyrazili podczas przeprowadzonego w 2014 roku badania - ewaluacji ex-ante (przed realizacją zasadniczych celów projektu realizowanego przez projektodawcę – Pieniński Park Narodowy). Raport końcowy stanowi ocenę efektów i wpływu projektu na społeczność lokalną. Badanie (ewaluacja ex-post) zrealizowana została po zakończeniu realizacji projektu w marcu 2018 roku. W ramach raportu końcowego przeprowadzonych zostało 220 ankiet między innymi wśród przedstawicieli władz lokalnych, społeczności lokalnej 4 gmin pienińskich: Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, Czorsztyn i Łapsze Niżne, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych o szerokim spektrum działalności, szkół i parafii zlokalizowanych na terenie 4 gmin, wśród turystów korzystających z remontowanych szlaków oraz wśród osób, od których Pieniński Park Narodowy wykupił grunty w ramach projektu. Badania ankietowe wykonane w ramach ewaluacji końcowej zostały przeprowadzone w dwóch turach: badanie wśród turystów przeprowadzono w maju 2017 roku natomiast badania wśród pozostałych respondentów w lutym 2018 roku. Przeprowadzone badania pozwoliły ocenić czy, a jeśli tak to w jaki sposób projekt wpłynął na sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców, a także ocenić celowość i skuteczność działań zrealizowanych w projekcie i także zdiagnozować wpływ działań informacyjnych podejmowanych w ramach projektu na polepszenie wizerunku Pienińskiego Parku Narodowego w oczach lokalnej społeczności.

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

W celu uzyskania obrazu zmiany zachowań, postaw i opinii respondentów, wyniki badań przeprowadzonych po zakończeniu projektu porównano z wynikami badań, które przeprowadzone zostały na identycznej próbie badawczej przed rozpoczęciem działań w ramach projektu (w ramach ewaluacji ex-ante). Celem ponownych badań jest ukazanie zmian zarówno postaw jak i świadomości społeczności lokalnej zainicjowanych na skutek realizacji projektu.

Techniki badawcze

W celu uzyskania jak najbardziej wiarygodnych wyników badań związanych z oceną wpływu projektu w ramach *badania i oceny wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo, a także na funkcję ekosystemu* zastosowano triangulację metodologiczną, polegającą na wykorzystaniu w toku badań różnych metod, technik oraz źródeł pozyskiwania informacji. Z uwagi na fakt, iż zakres badania oraz tematyka dotyczyła szerokiego spectrum odbiorców, należało dokonać diagnozy stanu poprzez równoległe użycie różnych metod i technik badawczych. Podczas przeprowadzania ewaluacji wstępnej – diagnozy stanu zostały zastosowane takie techniki badawcze jak: wywiady bezpośrednie kwestionariuszowe (PAPI) oraz wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI)

✓ **CATI – Computer Assisted Telephone Interviewing - Kwestionariuszowy wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo.**

Technika opiera się na połączeniu rozmowy telefonicznej z bezpośrednim wprowadzeniem uzyskiwanych informacji do elektronicznej bazy danych. Specjalnie przeszkolony w tym celu ankieter przeprowadza wywiad ze wskazaną osobą (w standardowy, z góry określony sposób). W ramach badania wykorzystuje się kwestionariusz elektroniczny ułatwiający ankieterowi wprowadzenie na bieżąco odpowiedzi respondenta do bazy danych. W ramach niniejszego badania wywiady zostaną przeprowadzone według standaryzowanego kwestionariusza wywiadu przedstawionego Zamawiającemu, który zawierać będzie zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym.

✓ **PAPI - Paper And Pencil Interview. Wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety wypełnianej przez wykwalifikowanego ankietera.**

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Badania te są realizowane techniką ankierskich wywiadów osobistych metodą bezpośrednią. Wywiad może być przeprowadzany w dowolnym miejscu, a kwestionariusz do badania jest w formie papierowej. Pytania czytane są przez ankietę, który jednocześnie zapisuje odpowiedzi respondenta. To najbardziej tradycyjna metoda badawcza i także najbardziej skuteczna. Respondenci rozmawiając z ankierem, którego mają przed sobą, czują się silnie zmotywowani do udzielania rzetelnych odpowiedzi.

Dobór próby

W ramach oceny wpływu projektu i ewaluacji końcowej projektu pod nazwą *Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu* przeprowadzone zostały ponownie badania wśród zróżnicowanej grupy respondentów. Próbę badawczą ponownie, jak w przypadku badanie ex-ante stanowiło 220 respondentów działających, mieszkających lub odwiedzających 4 gminy pienięskie: Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, Czorsztyn i Łapsze Niżne. Na poziomie konstruowania i doboru próby badawczej zastosowano triangulację – czyli różnorodność doboru respondentów do badania. Dobór próby miał charakter kwotowo celowy. Respondenci zostali dobrani w taki sposób, aby zachować w maksymalny sposób kryteria heterogeniczności, czyli zróżnicowania wewnętrznego. Poniżej przedstawiona została szczegółowa charakterystyka doboru próby z punktu widzenia grup respondentów. Dodatkowo na potrzeby badania zrealizowano ankiety wśród osób, od których Pieniński Park Narodowy wykupił grunty w ramach projektu. Badanie przeprowadzono wśród 20 takich osób. W ramach ewaluacji końcowej przeprowadzono badanie wśród następujących grup respondentów:

- ✓ 10 przedstawicieli samorządu lokalnego (urzędy gmin, instytucje administracji publicznej oraz sołtysi),
- ✓ 30 przedsiębiorców (pensjonaty, hotele, restauracje oraz inni lokalni pracodawcy),
- ✓ 3 przedstawicieli organizacji pozarządowych o zróżnicowanym profilu działalności (organizacje zajmujące się problematyką zdrowotną, społeczną oraz turystyczną),

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

- ✓ 14 przedstawicieli szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na terenie 4 gmin pienińskich,
- ✓ 3 przedstawicieli lokalnych parafii,
- ✓ 70 przedstawicieli społeczności lokalnych (kwatery prywatne, Wspólnoty Leśne i Wypasowe, lokalni przewodnicy górscy, mieszkańcy 4 gmin: Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, Czorsztyn i Łapsze Niżne)
- ✓ 70 turystów odwiedzających następujące miejsca: Istebki, Sosnów, Ostry Wierch – Trzy Korony)
- ✓ 20 osób, od których Pieniński Park Narodowy wykupił grunty w ramach projektu.

Tabela 1. Dobór próby do opracowania raportu otwarcia. Ewaluacja ex – post.

L.p.	Grupa respondentów	Próba
1.	Samorządy lokalne	10
2.	Przedsiębiorcy	30
3.	Organizacje pozarządowe	3
4.	Szkoły	14
5.	Parafie	3
6.	Lokalna społeczność	70
7.	Turyści	70
8.	Osoby, od których PPN wykupił grunty	20
SUMA		220

Poszczególne grupy respondentów zostały przebadane następującymi technikami badawczymi:

Tabela 2. Zastosowane techniki badawcze podczas realizacji ewaluacji ex –post.

Grupa respondentów	Technika badania
Samorządy lokalne	CATI
Przedsiębiorcy	CATI
Organizacje pozarządowe	CATI
Szkoły	CATI
Parafie	CATI
Lokalna społeczność	CATI
Osoby, od których PPN wykupił grunty	CATI
Turyści	PAPI

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

W badaniach uczestniczyła lokalna społeczność w tym: mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz respondenci reprezentujący różnorodne instytucje, parafie, szkoły i organizacje zlokalizowane na terenie czterech gmin: Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, Czorsztyn i Łapsze Niżne. Poniżej przedstawiono badaną próbę z uwzględnieniem miejsca zamieszkania lub lokalizacji danego podmiotu. W rozkładzie nie przedstawiono danych dotyczących turystów.

Tabela 3. Miejsce zamieszkania respondenta lub lokalizacja badanego podmiotu.

Lokalizacja	Ilość
Czorsztyn	36
Krościenko nad Dunajcem	40
Szczawnica	45
Łapsze Niżne	29
Czorsztyn	36

Wyniki badań

Zgodnie z przedstawionym we wcześniejszym opisie doбором próby, badania zostały przeprowadzone na próbie N=220 respondentów. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości, jak i ze względu na wyróżnione zmienne niezależne. Na potrzeby badania wyróżniono następujące zmienne niezależne: lokalizacja oraz przynależność do określonej grupy respondentów. W przypadku wymienionych zmiennych porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Wybór takich zmiennych niezależnych jest niezwykle istotny z punktu widzenia ich korelacji z ogólnymi wynikami wyrażonymi przez całą populację badaną.

"LIFE Pieniny PL"

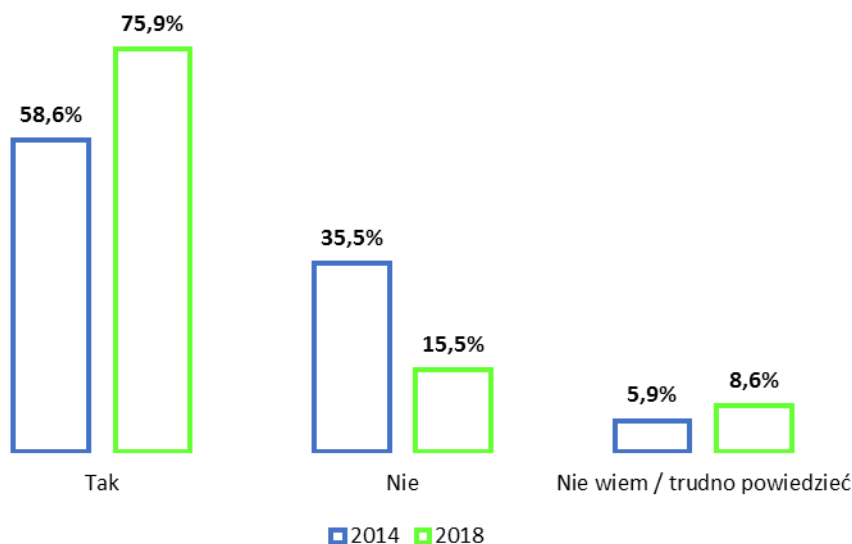

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Wiedza na temat programu „Natura 2000”.

Pierwsze pytanie, które zadane zostało respondentom dotyczyło znajomości terminu *Natura 2000*. Zgodnie z przedstawionymi danymi okazuje się, że zdecydowana większość badanych respondentów – 75,9% zna pojęcie *Natura 2000*. Mniejsza grupa badanych – zaledwie – 15,5% nie zna terminu *Natura 2000*, natomiast 5,9% badanych wskazało odpowiedź *nie wiem / trudno powiedzieć*. Porównując dane pochodzące z badania przeprowadzonego przed rozpoczęciem działań realizowanych w ramach projektu, należy zauważyć zdecydowany wzrost pozytywnych odpowiedzi świadczących o znajomości terminu *Natura 2000*. W okresie trwania projektu znajomość tego terminu wzrosła aż o 17,3%, jednocześnie zmniejszył się odsetek osób, które nie znają tego terminu oraz odsetek osób, które nie posiadają wiedzy w tym zakresie. Takie dane mogą być pośrednim efektem realizacji projektu *LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu*, którego działania mogły przyczynić się do wzrostu wiedzy mieszkańców w tym aspekcie. Poniżej przedstawiono zmiany opinii mieszkańców w okresie trwania projektu.

Rysunek 1. Znajomość terminu *Natura 2000*. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Uwzględniając rozkład odpowiedzi z punktu widzenia poszczególnych grup respondentów biorących udział w badaniu ankietowym uzyskano wyniki świadczące o zróżnicowanej wiedzy poszczególnych respondentów dotyczących pojęcia *Natura 2000*. Znajomość tego terminu wskazali wszyscy respondenci reprezentujący: samorządy lokalne, organizacje pozarządowe, szkoły oraz parafie. Wysoki wskaźnik wiedzy dotyczący obszaru *Natura 2000* odnotowano również wśród przedstawicieli lokalnych przedsiębiorców, lokalnej społeczności oraz wśród osób, od których Pieniński Park Narodowy wykupił grunty. Niższy niż przeciętny odsetek pozytywnych wskazań odnotowano wśród turystów odwiedzających Pieniński Park Narodowy. Poniżej przedstawiono porównanie wyników badań ex-ante, przeprowadzonych przed realizacją działań przewidzianych w trakcie projektu oraz ex – post po zakończeniu tychże działań. Okazuje się, że we wszystkich grupach odnotowano wzrost wiedzy w tym obszarze.

Tabela 4. Znajomość terminu „Natura 2000” z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.

Kategorie respondentów	2014	2018
Samorządy lokalne	80,0%	100,0%
Przedsiębiorcy	70,0%	90,0%
Organizacje pozarządowe	100,0%	100,0%
Szkoły	93,3%	100,0%
Parafie	100,0%	100,0%
Lokalna społeczność	49,4%	87,3%
Turyści	50,0%	52,9%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	80,0%

Zdecydowana większość osób uczestniczących w badaniu 70,9% uważa, że mieszka w pobliżu obszaru *Natura 2000*. Taki odsetek pozytywnych opinii nie dziwi ze względu na fakt, że w badaniu uczestniczyły osoby zamieszkujące w pobliżu Pienińskiego Parku Narodowego i obszarów chronionych *Natura 2000*. W porównaniu do danych pochodzących z badania ewaluacyjnego ex-ante wynika, że wzrósł odsetek osób, które uważają, że mieszkają na terenie obszaru *Natura 2000*. Jednocześnie zmniejszył się odsetek osób, które nie mieszkają na obszarze *Natura 2000*.

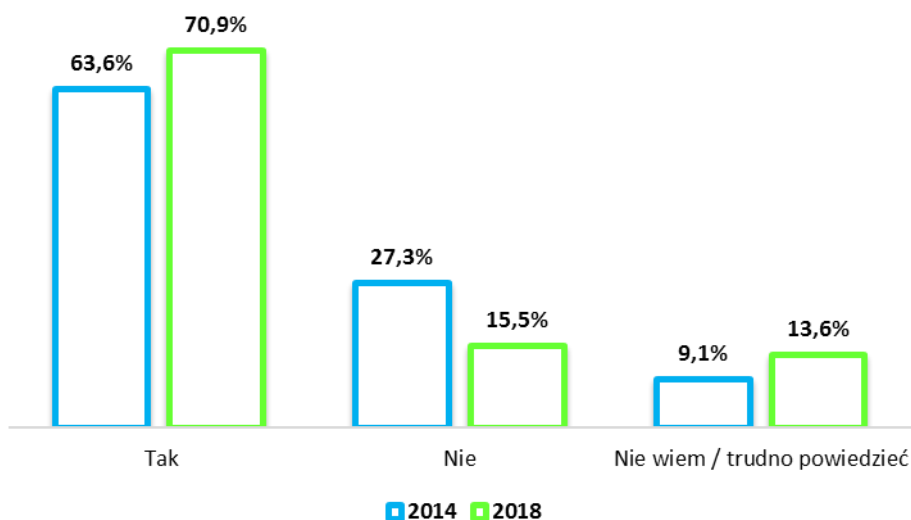

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 2. Czy mieszka Pani/Pan na obszarze Natura 2000 lub w jego pobliżu? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).

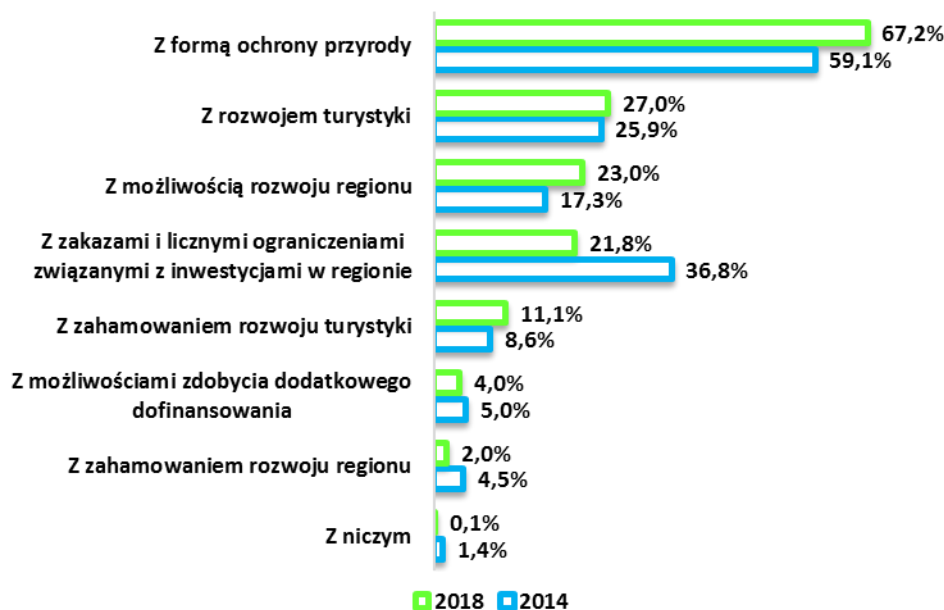
Według przedstawionych danych okazuje się, że największy odsetek badanych – 67,2% pojęcie *Natura 2000* kojarzy z formą ochrony przyrody. Część badanych osób uważa, że omawiany termin związany jest z rozwojem turystyki oraz z możliwością rozwoju regionu. Takie opinie wskazało odpowiednio 27,0% oraz 23,0% respondentów. Zdaniem 21,8% respondentów pojęcie to ma negatywne konotacje i wiąże się z licznymi zakazami i ograniczeniami związanymi z inwestycjami w regionie. W mniejszym stopniu badany termin *Natura 2000* kojarzy się z takimi działaniami lub sytuacjami jak: zahamowanie rozwoju turystyki –11,1%, możliwość zdobycia dodatkowego dofinansowania – 4,0% oraz zahamowanie rozwoju regionu – 2,0%. Każdy z badanych respondentów mógł wskazać dwie odpowiedzi, dlatego też suma wszystkich udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Należy zauważyć, iż stosunek i skojarzenia respondentów do terminu *Natura 2000* są zdecydowanie bardziej pozytywne niż opinie wyrażone przez respondentów podczas badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przed rozpoczęciem realizacji projektu. Warto zwrócić uwagę, iż w porównaniu do danych pochodzących z ewaluacji ex-ante o 13,9% wzrósł odsetek wszystkich pozytywnych opinii świadczących o dobrym odbiorze obszarów *Natura 2000* i ich wpływie na rozwój regionu. W analizowanym okresie o 15,1% zmniejszył się odsetek negatywnych skojarzeń związanych z obecnością obszarów chronionych *Natura 2000*. Takie dane mogą być efektem działań

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

informacyjnych realizowanych przez Pieniński Park Narodowy wobec społeczności lokalnej, które znajdują swoje potwierdzenie w zmianie opinii badanych respondentów na temat obszarów Natura 2000 i wpływie obszarów chronionych na rozwój regionu.

Rysunek 3. Z czym kojarzy się Pani/ Panu termin Natura 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).

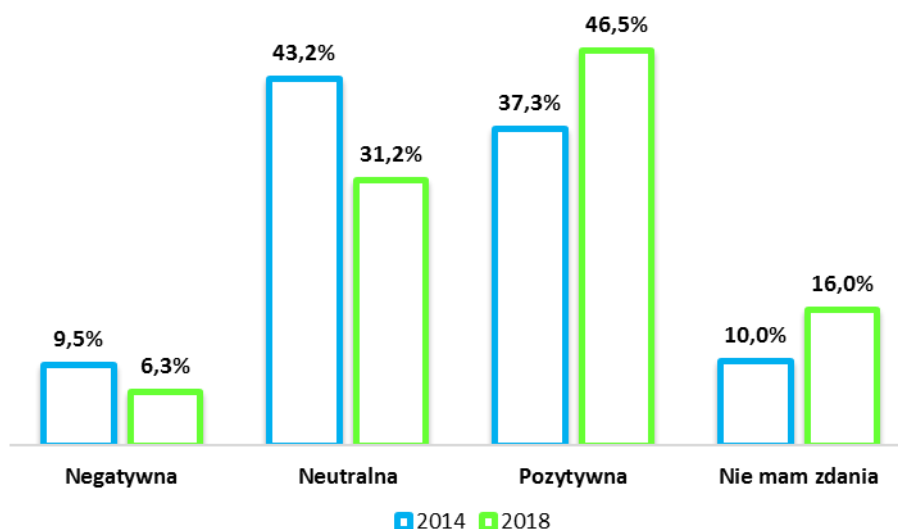

Opinie respondentów na temat formy ochrony przyrody, jaką jest program Natura 2000 są pozytywne, co wykazały wcześniejsze analizy. Poniżej przedstawiono ogólne odczucia badanych związane z oceną programu *Natura 2000*. Zgodnie z prezentowanymi danymi w rozkładzie odpowiedzi największy odsetek stanowiły opinie pozytywne wynoszące 46,5% wszystkich udzielonych odpowiedzi. Neutralne zdanie na temat programu *Natura 2000* wyraziło 31,2% ogółu badanych osób. Część badanych osób – 16,0% nie ma zdania na ten temat, natomiast 6,3% ankietowanych osób ma negatywną opinię o programie Natura 2000. W porównaniu do wcześniejszych wyników badania należy zwrócić uwagę na 9,2% wzrost pozytywnych opinii oraz spadek o 3,2% negatywnych opinii dotyczących programu Natura 2000. Pozytywna zmiana opinii może mieć związek z działaniami promocyjno – informacyjnymi realizowanymi przez Pieniński Park Narodowy w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*.

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 4. Jaka jest Pani/Pana opinia o Naturze 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).

Największy odsetek pozytywnych opinii o programie *Natura 2000* odnotowano wśród przedstawicieli lokalnych parafii, szkół, osób, od których PPN wykupił grunty, turystów oraz lokalnej społeczności. Poniżej przedstawiono odsetek pozytywnych opinii na temat programu *Natura 2000* zdiagnozowany podczas badania ewaluacyjnego ex-ante i ex-post.

Tabela 5. Pozytywne opinie o sieci „Natura 2000” z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018

	2014	2018
Samorządy lokalne	10,0%	37,0%
Przedsiębiorcy	33,3%	33,3%
Organizacje pozarządowe	0,0%	33,3%
Szkoły	33,3%	50,0%
Parafie	60,0%	100,0%
Lokalna społeczność	36,8%	48,0%
Turyści	44,3%	44,3%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	/	50,0%

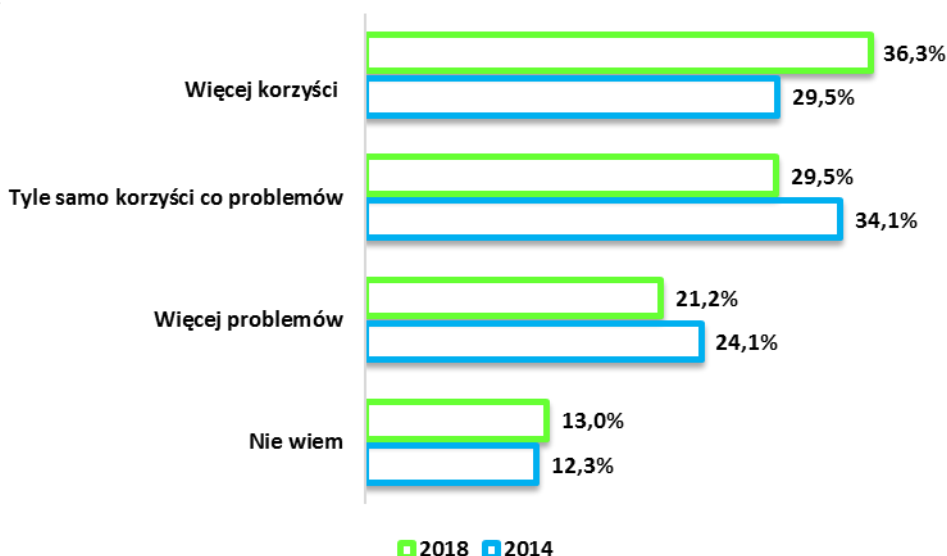
"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Respondentów zapytano także o wpływ obecności obszaru *Natura 2000* na życie społeczno - gospodarcze badanego regionu. Analiza tego zagadnienia wykazała istotne różnice w odpowiedziach udzielonych przez respondentów. Największy odsetek badanych – 36,3% uważa, że obecność obszaru *Natura 2000* w pobliżu miejsca zamieszkania przynosi więcej korzyści niż szkód. Duża grupa badanych respondentów – 29,5% ma ambiwalentny stosunek do obszaru *Natura 2000* i uważa, że jego obecność przynosi tyle samo korzyści co problemów. Więcej niż co piąta badana osoba – 21,1% jest zdania, że obecność takiego obszaru stwarza więcej problemów. Brak zdania w tym temacie wskazało 13,0% badanych. Dokonując porównania wyników badania ewaluacyjnego ex-ante i ex-post, wynika, że o 6,8% zwiększył się odsetek zwolenników obszarów *Natura 2000*, którzy uważają, że ich obecność przynosi więcej korzyści niż problemów oraz o 2,9% zmniejszył się odsetek wskazań świadczących o problemach wynikających z funkcjonowania obszarów *Natura 2000*.

Rysunek 5. Czy Pani/Pana zdaniem obecność obszaru *Natura 2000* w pobliżu miejsca zamieszkania przynosi więcej korzyści, czy problemów? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Poniżej przedstawiono rozkład pozytywnych opinii poszczególnych grup respondentów na temat obecność obszarów chronionych *Natura 2000*. Warto odnotować nieznaczny wzrost pozytywnych opinii w niemal każdej analizowanej grupie respondentów.

Tabela 6. Pozytywna ocena obecność obszaru *Natura 2000* w pobliżu miejsca zamieszkania z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018

	Więcej korzyści	
	2014	2018
Samorządy lokalne	10,0%	25,0%
Przedsiębiorcy	36,7%	33,3%
Organizacje pozarządowe	0,0%	33,3%
Szkoły	20,0%	25,0%
Parafie	20,0%	33,3%
Lokalna społeczność	29,9%	32,9%
Turyści	32,9%	41,4%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	/	25,0%

Postrzeganie programu *Natura 2000* oraz zakres i jakość wiedzy respondentów w zakresie funkcjonowania obszarów objętych ochroną przyrody na życie społeczno – gospodarcze mieszkańców danego regionu w znacznej mierze zależy od dostępności i jakości informacji o sieci *Natura 2000*. W związku z powyższym badane osoby zapytano, czy mają dostęp do informacji o sieci *Natura 2000*. Odpowiedzi na to pytanie udzielali tylko i wyłącznie respondenci zamieszkujący badany obszar – a więc obszar następujących gmin: Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, Czorsztyn i Łapsze Niżne oraz przedstawiciele instytucji, przedsiębiorstw i organizacji zlokalizowanych na powyższym obszarze oraz osoby, od których Pieniński Park Narodowy wykupił grunty w ramach projektu. Na prezentowanym wykresie nie uwzględniano informacji pozyskanych od turystów odwiedzających Pieniński Park Narodowy. Wyniki przedstawiono także w odniesieniu do danych pozyskanych przed realizacją projektu – dane z 2014 roku. Prezentowane dane wskazują, że większość badanych łącznie 57,3% uznała, że mieszkańcy gmin Krościenko nad Dunajcem, Szczawnicy, Czorsztyna i Łapsze Niżne mają wystarczający dostęp do wszelkiego rodzaju informacji i wiadomości związanych z obszarami chronionymi *Natura 2000*. Przeciwnego zdania było łącznie 35,7% badanych respondentów, którzy twierdzą, że lokalna społeczność ma wyraźnie ograniczony dostęp do informacji o sieci *Natura 2000*. Brak zdania w tym zakresie wskazało 8,0% respondentów. Bardzo ważną

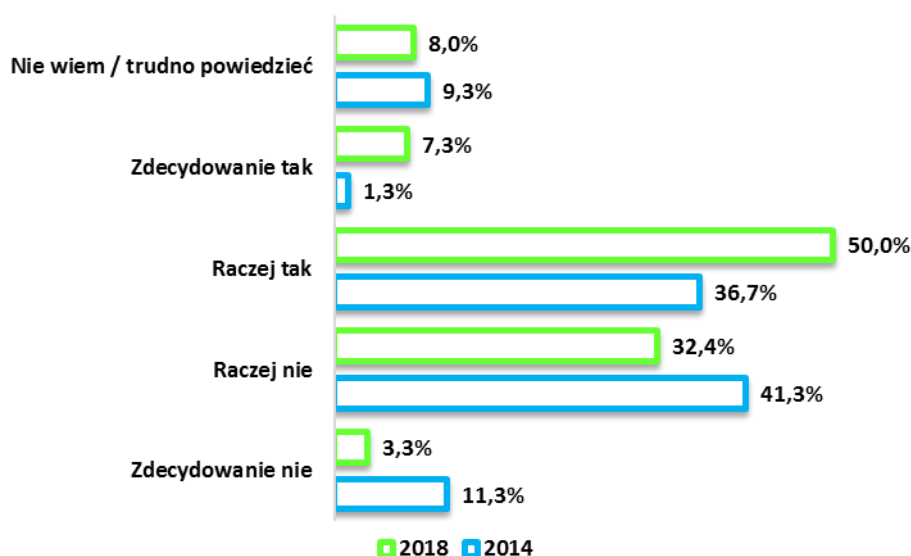
"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

informację przynosi porównanie wyników badania ewaluacyjnego ex-ante i ex-post. Prezentowane dane wskazują, że zdiagnozowany przed realizacją projektu deficyt informacyjny na temat obszarów *Natura 2000* został wyraźnie zmniejszony. Według danych o 19,3% wzrósł odsetek opinii świadczących o dostępie mieszkańców do informacji o sieci *Natura 2000*. Wzrost pozytywnych opinii jest niewątpliwie efektem realizacji programu *LIFE Pieniny PL*, który zakładał między innymi realizację działań promocyjno – informacyjnych oraz edukacyjnych wyjaśniających mieszkańcom zasady działania i korzyści wynikających z obecności sieci *Natura 2000*. Takie działania były wpisane w ramach realizacji projektu. Prowadzone działania edukacyjne i promocyjne projektu (strona internetowa, folder informacyjny, zajęcia i warsztaty edukacyjne, spotkania informacyjne o projekcie i międzynarodowa konferencja) wpłynęły na wzrost wiedzy mieszkańców o sieci *Natura 2000* oraz zwiększyły dostęp mieszkańców badanego obszaru do wiedzy na ten temat.

Rysunek 6. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy mają dostęp do informacji o sieci Natura 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=150, w %).

Uwzględniając odpowiedzi udzielone przez poszczególne kategorie respondentów biorących udział w badaniu jednoznacznie wynika, iż w niemal wszystkich grupach zwiększył się odsetek osób, które uważają, że mieszkańcy badanego obszaru mają dostęp do informacji o sieci *Natura 2000*. Tym samym należy przyjąć, że działania informacyjno – edukacyjne realizowane w trakcie trwania projektu przyniosły trwały i wymierny efekt w postaci zwiększonego dostępu do informacji.

"LIFE Pieniny PL"

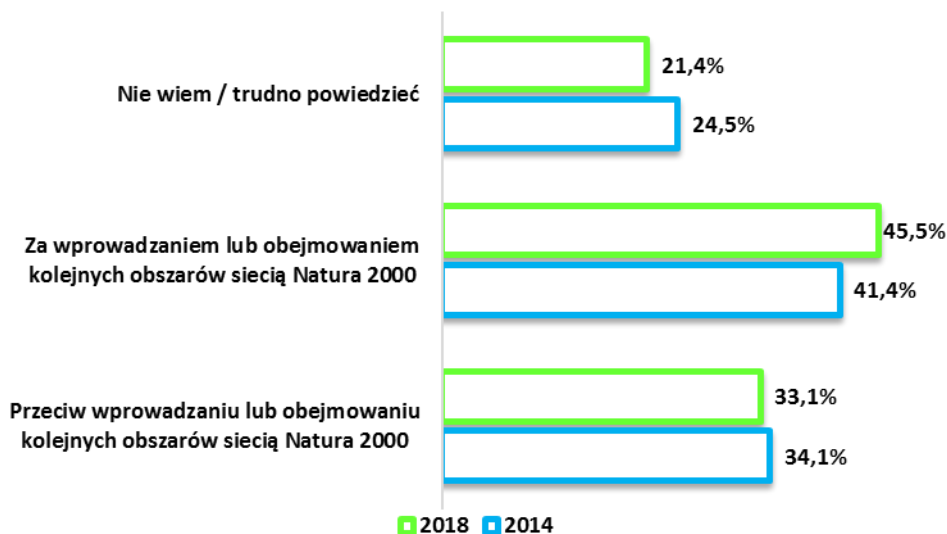
„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Tabela 7. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy mają dostęp do informacji o sieci Natura 2000 z uwzględnieniem grup respondentów. Odpowiedzi pozytywne. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=150, w %).

Kategorie respondentów	2014	2018
Samorządy lokalne	40,0%	60,0%
Przedsiębiorcy	30,0%	43,3%
Organizacje pozarządowe	66,7%	100,0%
Szkoły	40,0%	50,0%
Parafie	60,0%	50,0%
Lokalna społeczność	37,9%	54,9%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	85,0%

Opinie badanych na temat obejmowania kolejnych obszarów siecią *Natura 2000* były i są nadal podzielone. Nieznacznie większy odsetek respondentów był za wprowadzaniem lub obejmowaniem kolejnych obszarów siecią *Natura 2000*. Taką odpowiedź wskazało 45,5% badanych. Przeciwnie opinie wyraziło 41,4% ankietowanych, którzy opowiedzieli się przeciw wprowadzaniu i obejmowaniu kolejnych obszarów siecią *Natura 2000*. Więcej niż co piąty ankietowany – 21,4% wskazał odpowiedź *nie wiem / trudno powiedzieć*. Porównując dane do badania przeprowadzonego na początku trwania projektu widoczny jest niewielki wzrost opinii – 4,1% pozytywnie odnoszących się do możliwości obejmowania kolejnych obszarów siecią *Natura 2000*.

Rysunek 7 Czy jest Pani/Pan za, czy przeciw wprowadzaniu lub obejmowaniu kolejnych obszarów siecią Natura 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Interesujące wyniki odnotowano w przypadku porównania poszczególnych grup respondentów i zmiany opinii w zakresie obejmowania kolejnych obszarów siecią *Natura 2000*. Warto zauważyć, że zwiększył się odsetek przeciwników takiego rozwiązania wśród przedstawicieli samorządu lokalnego oraz przedsiębiorców. W analizowanym okresie zwiększył się natomiast odsetek respondentów, którzy opowiedzieli się za wprowadzeniem lub obejmowaniem kolejnych obszarów siecią *Natura 2000* w takich grupach jak: organizacje pozarządowe, szkoły, parafie i lokalna społeczność. Za takim rozwiązaniem opowiedziała się także większa grupa osób, od których Pieniński Park Narodowy wykupił grunty.

Tabela 8. Negatywne opinie na temat wprowadzania lub obejmowania kolejnych obszarów siecią *Natura 2000* z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018

	2014	2018
Samorządy lokalne	60,0%	80,0%
Przedsiębiorcy	43,3%	50,0%
Organizacje pozarządowe	66,7%	0,0%
Szkoły	46,7%	21,4%
Parafie	100,0%	50,0%
Lokalna społeczność	42,5%	43,7%
Turyści	7,1%	11,4%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	35,0%

W badaniu przeprowadzonym po zakończeniu realizacji projektu *LIFE Pieniny PL*, ankietowani głównych przyczyny negatywnego nastawienia społeczności lokalnej do obszarów chronionych *Natura 2000* poszukują przede wszystkim w obawach przed ograniczeniami, jakie narzucają dyrektywy związane z ochroną przyrody oraz funkcjonowaniem sieci *Natura 2000*. Taką odpowiedź wskazało – 43,2% badanych. Społeczność lokalna nie posiada także dostatecznej wiedzy oraz informacji związanych z obszarami *Natura 2000*. Brak wiedzy w tym zakresie, zdaniem 38,6% ankietowanych determinować może negatywne nastawienie mieszkańców. Kolejne ważne powody, które mogą korespondować z negatywnymi odczuciami i nastawieniem społeczności lokalnej do obszarów *Natura 2000* to także obawa przed zahamowaniem rozwoju gospodarczego regionu – 32,7% wskazań, obawa przed wpływem obecności obszarów *Natura 2000* na ograniczenie rozwoju miejscowości sąsiadujących

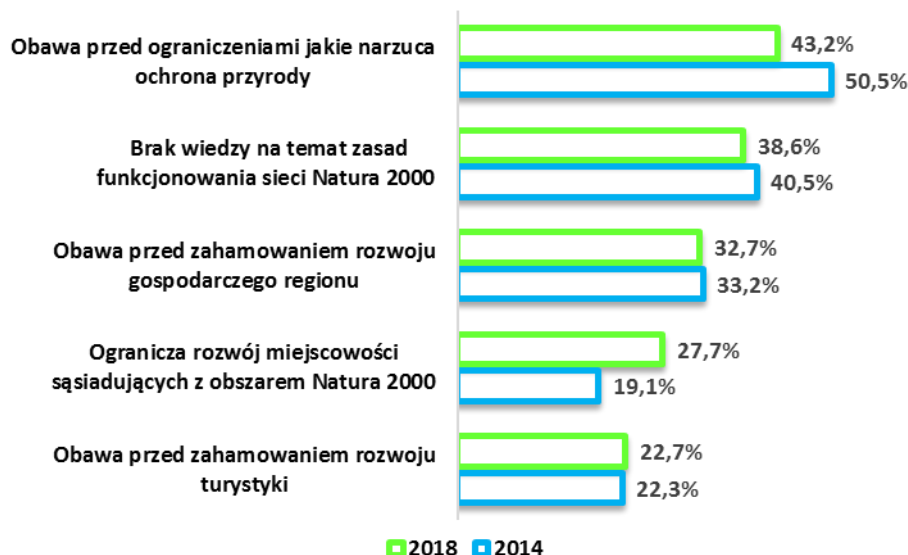
"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

z obszarem *Natura 2000* – 27,7% oraz obawa przed zahamowaniem rozwoju turystyki – 22,7%. Wskazania respondentów ukazują, jakie obawy związane z obecnością obszarów chronionych *Natura 2000* mają mieszkańcy, przedsiębiorcy i władze samorządowe. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać dwie odpowiedzi dostępne w kafeterii odpowiedzi, dlatego też suma odpowiedzi jest większa niż 100%. Porównując wyniki badania ewaluacyjnego ex-ante i ex-post, wynika że zdecydowanie wzrósł odsetek wskazań świadczących o obawie społeczności lokalnej w związku z możliwymi ograniczeniami rozwoju miejscowości sąsiadujących z obszarem *Natura 2000*. W analizowanym okresie zmniejszyły się obawy mieszkańców przed ograniczeniami jakie narzuca ochrona przyrody.

Rysunek 8. Przyczyny negatywnego nastawienia społeczności lokalnej do obszarów Natury 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Wpływ Pienińskiego Parku Narodowego i podejmowanych działań na życie społeczne mieszkańców i rozwój gospodarczy regionu.

Respondenci uczestniczący w badaniu wskazywali także określone propozycje działań, które mogą w przyszłości przyczynić się do rozwoju turystycznego i ożywienia gospodarczego w regionie Pienin. Każdy z badanych poproszony został o wskazanie maksymalnie trzech propozycji działań zmierzających do zwiększenia atrakcyjności turystyczno - gospodarczej regionu Pienin, dlatego suma wszystkich odpowiedzi jest większa niż 100%. Społeczność lokalna zamieszkująca gminy: Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, Czorsztyn i Łapsze Niżne oraz przedstawiciele reprezentujący instytucje, organizacje lub przedsiębiorstwa działające na wymienionym obszarze, osoby od których Pieniński Park Narodowy wykupił grunty w ramach projektu, a także turyści odwiedzający Pieniński Park Narodowy wskazali cztery główne i priorytetowe działania i zadania mogące przyczynić się do wzrostu atrakcyjności turystycznej i rozwoju społeczno – gospodarczego regionu. W celu porównania zmiany opinii respondentów dokonano także porównania wyników badania przeprowadzonego w 2014 roku. Ze względu na większą liczbę odpowiedzi udzielonych przez respondentów w badaniu przeprowadzonym po zakończeniu trwania projektu niż w badaniu przeprowadzonym na początku projektu dokonano ważenia odpowiedzi, umożliwiające dokonanie ilościowe porównania odpowiedzi. Poniżej przedstawiono odpowiedzi udzielone przez respondentów w badaniu ex-ante roku oraz uśrednione oceny w badaniu ex-post. Działania, które zdaniem respondentów mogą przyczynić się do zwiększenia rozwoju turystyki i rozwoju gospodarczego w Pieninach to przede wszystkim ochrona walorów krajobrazowych. Takie działania wymieniło aż 46,4% badanych. Przyszłe działania zdaniem badanych powinny zostać ukierunkowane także na ochronę najcenniejszych przyrodniczo miejsc i gatunków zagrożonych wyginięciem – 37,3% wskazań. Bardzo ważna propozycja działań, która spotkała się z pozytywną percepcją badanych to także: remont nawierzchni szlaków i zastosowanie zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków – 36,4% wskazań. Dwie kolejne propozycje działań, które uzyskały odpowiednio 32,3% oraz 31,8% wszystkich wskazań związane są z szeroko rozumianym rozwojem turystyki oraz usług turystycznych w rejonie: intensywny rozwój infrastruktury turystycznej i powstanie nowoczesnej bazy noclegowej w Pieninach oraz rozwój agroturystyki

---

„Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze „Pieniny” LIFE12 NAT/PL/000034 współfinansowanego przez instrument finansowy LIFE+ Wspólnoty Europejskiej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Pieniński Park Narodowy.

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

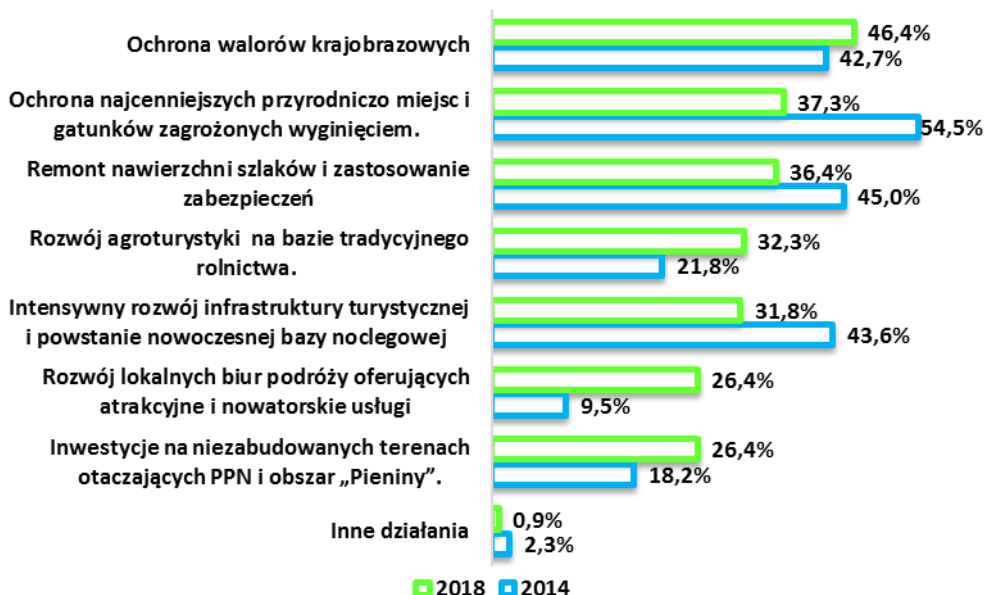
---

opartej na bazie tradycyjnego rolnictwa. Znaczna grupa badanych po 26,4% wskazała na takie działania jak: rozwój lokalnych biur podróży oferujących atrakcyjne i nowatorskie usługi oraz inwestycje na niezabudowanych terenach otaczających Pieniński Park Narodowy i obszar *Pieniny*. Wymienione działania zdaniem badanych w największym stopniu mogą inicjować i inspirować rozwój zarówno turystyczny jak i gospodarczy regionu *Pienin*. Należy zauważyć, iż część z proponowanych działań wpisana była w projekt *LIFE Pieniny PL* realizowany przez Pieniński Park Narodowy. Dlatego należy stwierdzić, że działania przewidziane w ramach projektu spełniły oczekiwania lokalnej społeczności. Warto zwrócić uwagę, jak zmieniły się opinie respondentów w porównaniu do wyników ewaluacji *ex-ante*, przeprowadzonej na początku realizacji projektu. Według danych w największym stopniu wzrósł odsetek badanych, którzy wskazali w kolejności takie działania zamierzające do zwiększenia rozwoju turystyki i rozwoju gospodarczego w Pieninach jak: rozwój lokalnych biur podróży oferujących atrakcyjne i nowatorskie usługi, rozwój agroturystyki na bazie tradycyjnego rolnictwa, inwestycje na niezabudowanych terenach otaczających PPN i obszar *Pieniny* oraz ochrona walorów krajobrazowych. Jednocześnie zmniejszył się odsetek osób, które jako priorytetowe wskazały takie działania jak: ochrona najcenniejszych przyrodniczo miejsc i gatunków zagrożonych wyginięciem, intensywny rozwój infrastruktury turystycznej i powstanie nowoczesnej bazy noclegowej oraz remont nawierzchni szlaków i zastosowanie zabezpieczeń.

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 9 Propozycje działań mogących przyczynić się do zwiększenia rozwoju turystyki i rozwoju gospodarczego w Pieninach. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).

Ocena wpływu Pienińskiego Parku Narodowego na życie mieszkańców.

Poniżej przedstawiono ocenę wpływu Pienińskiego Parku Narodowego na życie mieszkańców. Badanych zapytano o to, czy obecność PPN narodowego wpływa pozytywnie na jakość życia społeczności lokalnej. Wyniki badań porównano do danych pochodzących z badań przeprowadzonych na początku trwania projektu badawczego. Według danych zdecydowana większość ankietowanych osób łącznie – 72,3% uważa, że obecność Pienińskiego Parku Narodowego wpływa pozytywnie na życie mieszkańców. Jest to bardzo pozytywny wskaźnik świadczący o znaczącej roli Pienińskiego Parku Narodowego w życiu społecznym mieszkańców gmin Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, Czorsztyn i Łapsze Niżne. Negatywną opinię wyraziło łącznie 19,6% badanych respondentów, którzy są przekonani, że działania i obecność Pienińskiego Parku Narodowego nie wpływa korzystnie na życie mieszkańców i lokalnej społeczności. Brak zdania na ten temat wyraziło 5,5% badanych. Dokonując porównania wyników badania ewaluacyjnego ex-ante oraz ex-post wynika, że opinie na temat wpływu PPN na życie mieszkańców nie uległy zasadniczym zmianom. Według danych o 0,5% zwiększył się odsetek pozytywnych opinii oraz o 3,1% zmniejszył się odsetek negatywnych wskazań.

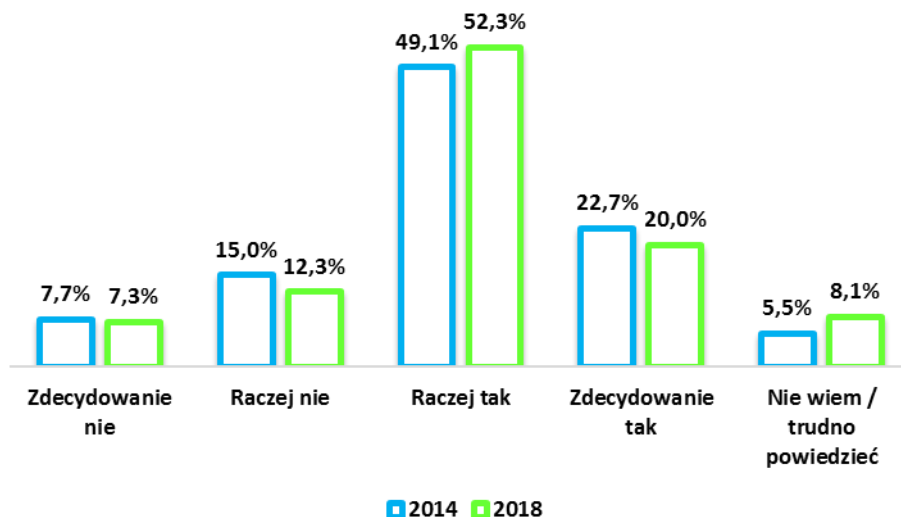

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 10. Wpływ Pienińskiego Parku Narodowego na życie mieszkańców. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).

Po uwzględnieniu zmiennych niezależnych różnicujących badaną populację wynika, że najlepiej działania i wpływ Pienińskiego Parku Narodowego na życie mieszkańców i społeczności lokalnej oceniają przedstawiciele parafii, organizacji pozarządowych, przedstawiciele szkół, osoby od których PPN wykupił grunty w ramach projektu, przedsiębiorcy oraz lokalna społeczność. Niższe oceny odnotowano wśród przedstawicieli samorządu lokalnego. Poniżej przedstawiony szczegółowy rozkład odpowiedzi respondentów z podziałem na poszczególne grupy oraz z uwzględnieniem wyników pochodzących z pierwszego pomiaru.

Tabela 9. Pozytywna ocena wpływu Pienińskiego Parku Narodowego na życie mieszkańców z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.

	2014	2018
Samorządy lokalne	40,0%	60,0%
Przedsiębiorcy	66,7%	76,7%
Organizacje pozarządowe	100,0%	100,0%
Szkoły	66,7%	85,7%
Parafie	60,0%	100,0%
Lokalna społeczność	66,7%	71,8%
Turyści	85,7%	67,1%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	85,0%

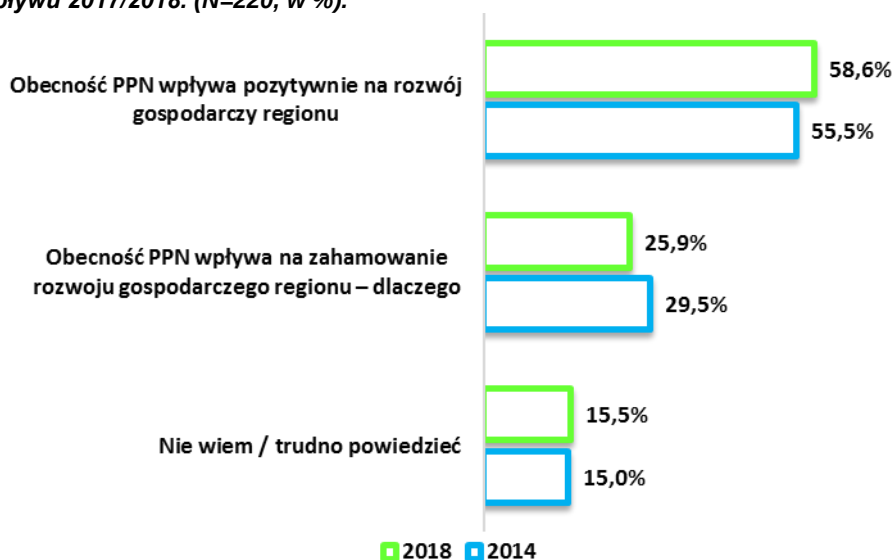
"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Jednym z istotniejszych celów badawczych projektu była także ocena wpływu obecności i działań zrealizowanych przez Pieniński Park Narodowy w ramach podejmowanych działań przewidzianych w projekcie *LIFE Pieniny PL*, na lokalną gospodarkę i rozwój gospodarczy regionu. Ocena wskazana przez badanych ma istotne znaczenie w kontekście oceny wpływu projektu na rozwój społeczno – gospodarczy całego regionu. Zgodnie z przedstawionymi wynikami badań ponad połowa ankietowanych respondentów – 58,6% uważa, że obecność Pienińskiego Parku Narodowego pozytywnie wpływa na rozwój gospodarczy regionu. Jest to pozytywny wskaźnik świadczący o relatywnie pozytywnej percepcji działań podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy. Co czwarta badana osoba – 25,9% negatywnie postrzega działania inicjowane przez Pieniński Park Narodowy uznając jednocześnie, że obecność Parku wpływa na zahamowanie rozwoju gospodarczego regionu. Brak zdania na ten temat wyraziło 15,5% spośród ogółu badanych respondentów. W porównaniu do wyników badania przeprowadzonego przed realizacją zasadniczych działań przewidzianych w projekcie *LIFE Pieniny PL* odnotowano 3,1% wzrost pozytywnych ocen oraz 3,6% spadek negatywnych opinii na temat wpływu obecności PPN na rozwój gospodarczy regionu. Wzrost pozytywnych opinii może mieć bezpośredni związek z działaniami, które zostały zrealizowane w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*.

Rysunek 11. Wpływ obecności PPN na rozwój gospodarczy regionu. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Okazuje się, że grupy respondentów, które w większym stopniu niż pozostałe wyrażają opinie o negatywnym wpływie obecności Pienińskiego Parku Narodowego na rozwój gospodarczy regionu to przede wszystkim: samorządy lokalne, lokalna społeczność i lokalni przedsiębiorcy. Pozytywny wpływ obecności Pienińskiego Parku Narodowego na rozwój gospodarczy regionu dostrzegają przede wszystkim: szkoły, turyści, osoby od których PPN wykupił grunty w ramach projektu oraz organizacje pozarządowe. Poniżej przedstawiono zmianę opinii respondentów w okresie trwania projektu. Warto zauważyć, że wzrósł odsetek pozytywnych ocen wśród takich grup respondentów jak: samorządy lokalne, przedsiębiorcy, szkoły oraz turyści. Natomiast wzrost negatywnych ocen wystąpił wśród lokalnej społeczności i parafii.

Tabela 10. Pozytywne opinie na temat wpływu obecności PPN na rozwój gospodarczy regionu z uwzględnieniem grup respondentów.

	2014	2018
Samorządy lokalne	40,0%	50,0%
Przedsiębiorcy	33,3%	53,3%
Organizacje pozarządowe	66,7%	66,7%
Szkoły	60,0%	78,6%
Parafie	80,0%	50,0%
Lokalna społeczność	49,4%	45,1%
Turyści	71,4%	72,9%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	75,0%

W celu podjęcia działań mających na celu zmianę negatywnego nastawienia i postaw części przedsiębiorców, społeczności lokalnej, instytucji oraz innych organizacji konieczne jest poznanie opinii badanych na temat korelacji i wpływu PPN na zahamowanie możliwości rozwoju gospodarczego regionu. Badane osoby poproszono o umotywowanie negatywnych wskazań. Uwagi respondentów dotyczyły przede wszystkim takich aspektów jak:

- ✓ *Brak możliwości postawienia przekaznika telefonicznego.*
- ✓ *Zakaz budowania na terenach w pobliżu Parku.*
- ✓ *Zakaz koszenia traw – nie wygląda to schludnie.*
- ✓ *Nie można robić tras narciarskich - nie ma zimę turystów.*
- ✓ *Zakaz budowy wyciągów, studni, dróg asfaltowych.*
- ✓ *Zakaz wypasania łąk i pastwisk.*

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

- ✓ *Nie rozwijają się stoki narciarskie, ponieważ Park nie pozwala na wycinkę drzew.*
- ✓ *Ograniczenie inwestycji (nowe wyciągi, baseny).*
- ✓ *Ograniczenie rozwoju turystyki.*
- ✓ *Ciągła ekspansja PPN - chcą zajmować kolejne tereny.*
- ✓ *Ograniczenia budowlane.*
- ✓ *Ograniczenia inwestycji.*
- ✓ *Problem z działkami budowlanymi - są problemy z uzyskaniem pozwolenia na budowę.*
- ✓ *Problemy z przekształceniem działek.*
- ✓ *Brak możliwości postawienia domu w Otulinie Parku.*
- ✓ *Brak zezwolenia na ścieżki rowerowe i dla pieszych - nie można zrobić oświetlenia na tych ścieżkach.*

Ocena jakości i stanu szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym

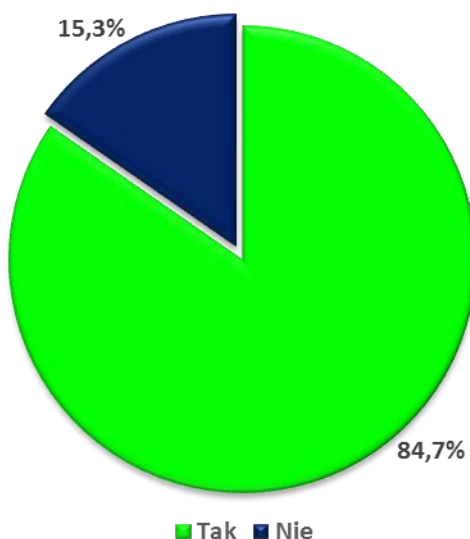
W ramach projektu przeprowadzony został remont szlaków turystycznych w celu ochrony siedlisk przyrodniczych żyznych buczyn, ciepłolubnych buczyn storczykowych przed nadmiernym użytkowaniem turystycznym (skrót szlaków, szerokie rozdeptania gruntu powodujące erozję gleby). Dodatkowo w ramach projektu realizowane były remonty lub wymiana elementów infrastruktury technicznej szlaków (drogowskazy, tablice informacyjne, ławy, schododrabiny itp.). Remonty przeprowadzone zostały na kilku odcinkach w rejonie Trzech Koron, Góry Zamkowej, Czerteża i Sosnowa. W celu oceny jakości i stanu szlaków turystycznych zapytano badanych czy w okresie realizacji projektu korzystali ze szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym. Pytania zadane było tylko osobom, które mieszkają w obrębie Pienińskiego Parku Narodowego i mają możliwość częstszego korzystania z infrastruktury turystycznej, w tym ze szlaków turystycznych w obrębie Parku. Odpowiedzi na to pytanie nie udzielali turyści. Zdecydowana większość uczestników badania – 84,7% w okresie ostatnich 3 lat (od 2014 roku) korzystała z takich szlaków, co umożliwia badanym dokonanie oceny jakości remontów i zmian, które zostały dokonane podczas realizacji projektu. Mniejszy odsetek respondentów - 15,3% w analizowanym okresie nie korzystał ze szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym.

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 12. Czy w okresie ostatnich 3 lat (od 2014 roku) korzystał(a) Pani/Pan ze szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym? (N=150, w%)

Respondenci korzystający w okresie ostatnich 3 lat (od 2014 roku) ze szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym, którzy mogli zaobserwować zmiany w zakresie remontu szlaków turystycznych dokonali oceny tychże zmian. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie 84,7% pozytywnie odbiera zmiany w zakresie infrastruktury i jakości szlaków turystycznych na terenie Pienińskiego Parku Narodowego. Takie dane oznaczają wysoką ocenę zmian, które dokonane zostały w obrębie remontowanych szlaków. Na podstawie tych danych można uznać, że osoby korzystające ze szlaków dostrzegają zmiany, które zainicjowane i zrealizowane zostały w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*. Część badanych 15,3%, którzy korzystali ze szlaków nie dostrzegło istotnych zmian w zakresie zmiany infrastruktury.

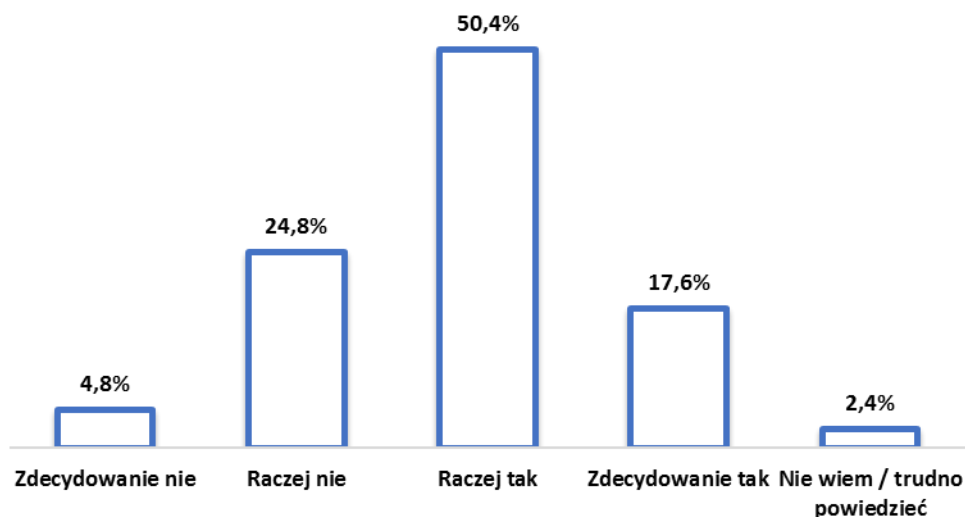

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 13. Czy zauważył(a) Pani/Pan pozytywne zmiany w zakresie infrastruktury i jakości szlaków turystycznych na terenie Pienińskiego Parku Narodowego? (N=125, w%)

Społeczność lokalna, przedsiębiorcy, przedstawiciele władz lokalnych, organizacje pozarządowe, parafie, szkoły, osoby od których Pieniński Park Narodowy wykupił grunty oraz turyści odwiedzający Pieniński Park Narodowy relatywnie wysoko oceniają jakość i stan szlaków turystycznych na obszarze Pienińskiego Parku Narodowego. Ponad połowa badanych uczestników badania łącznie – 50,9% wysoko ocenia jakość i stan szlaków. Bardzo duży odsetek – 42,7% badanych wystawił przeciętną ocenę. Negatywne oceny wskazało łącznie zaledwie 1,0% badanych. Brak zdania w tym zakresie wyraziło 5,4% badanych. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, na zmianę opinii respondentów na temat jakości szlaków w obrębie Pienińskiego Parku Narodowego. Porównując dane do wyników badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przed realizacją projektu wynika, że o 6,8% zwiększył się odsetek pozytywnych ocen świadczących o pozytywnej percepcji jakości szlaków turystycznych w obrębie Pienińskiego Parku Narodowego. Warto zwrócić uwagę, że o 4,0% zmniejszył się odsetek negatywnych ocen. Reasumując ocena jakości szlaków turystycznych dokonana po przeprowadzeniu remontów jest wyższa niż przed ich realizacją, co oznacza, że zakładany cel projektu został osiągnięty.

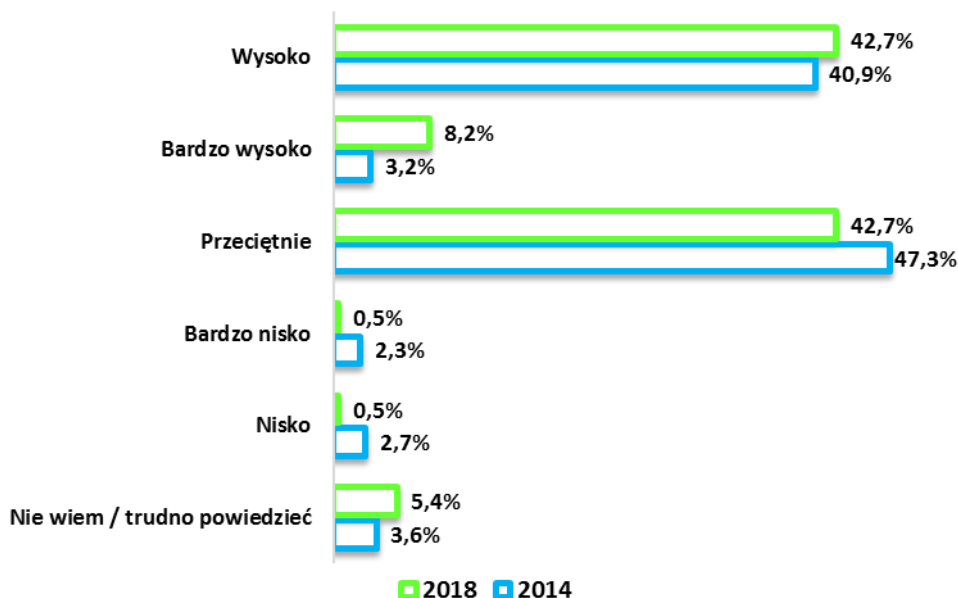

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 14. Ocena jakości i stanu szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).

Wysoka ocena jakości i stanu szlaków w Pienińskim Parku Narodowym znajduje potwierdzenie w ocenie modernizacji poszczególnych odcinków szlaków turystycznych. W ocenie badanych nie wszystkie szlaki wymagają remontu. Na podstawie danych należy stwierdzić, że remontu wymagają tylko niektóre odcinki szlaków turystycznych. Taka opinię wyraziło 28,6% respondentów. Warto podkreślić, że 27,3% badanych twierdzi, że żaden szlak nie wymaga remontu. 7,3% respondentów jest przekonanych, że remontu wymagają wszystkie szlaki turystyczne w obrębie Pienińskiego Parku Narodowego, 5,9% ankietowanych uważa, że większość szlaków powinna zostać zmodernizowana. Według danych 30,9% badanych nie wie, które i czy w ogóle szlaki turystyczne wymagają remontu. Porównując dane z informacjami pozyskanymi podczas badanie ewaluacyjnego ex-ante przed przeprowadzeniem remontu szlaków należy zauważyć, że w 2014 roku łącznie 75,1% badanych uznało, że co najmniej jeden ze szlaków wymaga remontu. Po zakończeniu projektu tylko 48,1% badanych uważa, że co najmniej jeden szlak turystyczny w obrębie Pienińskiego Parku Narodowego wymaga modernizacji. Takie dane oznaczają, że aż o 27,0% zmniejszył się odsetek badanych, którzy dostrzegają potrzebę remontu lub modernizacji istniejącej infrastruktury w obrębie szlaków w Pienińskim Parku Narodowym. Dane oznaczają, że zdecydowanie zmniejszyła się potrzeba

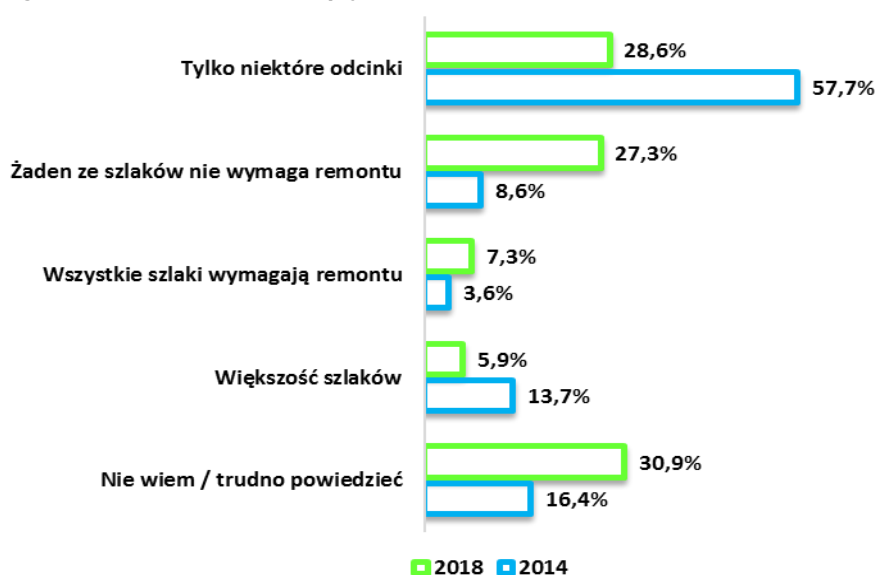
"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

modernizacji szlaków, co podyktowane jest remontami szlaków zrealizowanymi podczas trwania projektu *LIFE Pieniny PL*. Dane potwierdzają skuteczność i trwałość zmian wynikających z działań podjętych w ramach projektu *Life Pieniny PL*.

Rysunek 15. Czy szlaki turystyczne w Pienińskim Parku Narodowym wymagają remontu? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).

Ocena działań podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy

Według pozyskanych podczas badania danych wynika, że respondenci nadal nie posiadają wiedzy na temat działań, które są podejmowane i inicjowane przez Pieniński Park Narodowy. Zdecydowana większość ankietowanych osób - łącznie 62,7% nie posiada wiedzy na temat rozmaitych działań i inicjatyw podejmowanych i realizowanych przez Pieniński Park Narodowy. Taki poziom wiedzy i świadomości respondentów skłania do podjęcia określonych działań informacyjnych oraz edukacyjnych przybliżających mieszkańcom, przedsiębiorcom i instytucjom funkcjonującym w obrębie obszaru Pienin, zakres i rodzaj działań inicjowanych przez Pieniński Park Narodowy. Brak wiedzy respondentów może być często przyczyną negatywnego nastawienia i ocen dotyczących wszelkich działań podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy. Warto zaznaczyć, iż więcej niż co czwarta badana osoba – 27,3% posiada wiedzę o działaniach podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy. Brak zdania wyraził co dziesiąty uczestnik badania – 10,0%. Pomimo braku wiedzy o działaniach inicjowanych przez

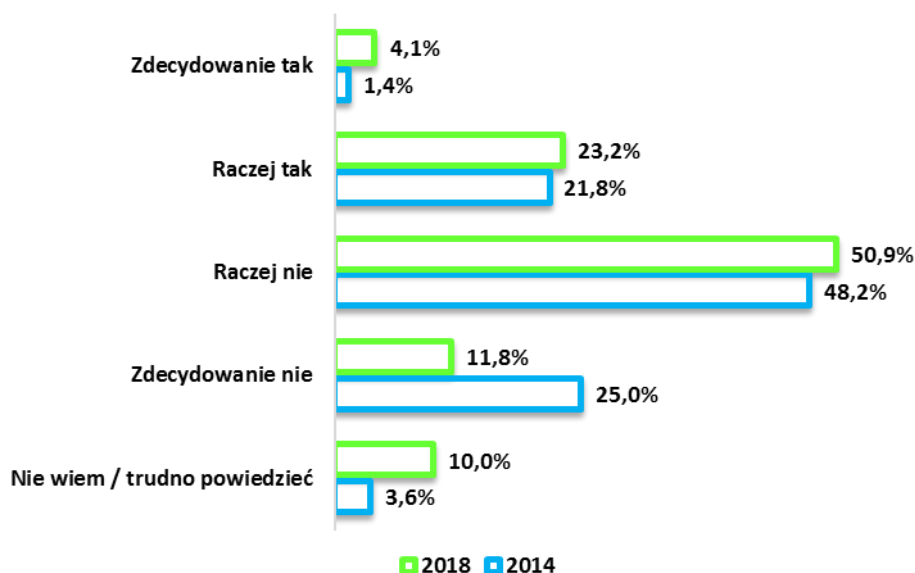
"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Pieniński Park Narodowy, warto zauważyć, że w porównaniu do danych z badań przeprowadzonych w 2014 roku o 10,5% zmniejszył się odsetek osób, które nie posiadają informacji o działaniach podejmowanych przez PPN, jednocześnie o 4,1% zwiększyła się grupa badanych, która dysponuje wiedzą o inicjatywach realizowanych przez PPN. Zmiana opinii badanych może być podyktowana działaniami informacyjnymi realizowanymi przez Pieniński Park Narodowy w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*.

Rysunek 16. Czy posiada Pani/Pan wiedzę na temat działań podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).

Dokonując szczegółowej analizy rozkładu odpowiedzi z punktu widzenia przynależności respondentów do poszczególnych grup wynika, że deficyt informacyjny dotyczy przede wszystkim: społeczności lokalnej – mieszkańców 4 gmin Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, Czorsztyn i Łąpsze Niżne, lokalnych przedsiębiorców oraz turystów, którzy nie mają odpowiedniej wiedzy o działaniach realizowanych przez Pieniński Park Narodowy. Zdecydowanie większy poziom wiedzy o takich działaniach został zdiagnozowany wśród przedstawicieli organizacji pozarządowych, samorządu lokalnego, parafii, osób od których PPN wykupił grunty oraz szkół zlokalizowanych na badanym obszarze. Poniżej przedstawiono zmiany w zakresie wiedzy respondentów po zakończeniu projektu. Według danych zwiększył się poziom wiedzy o działaniach realizowanych przez PPN wśród takich grup respondentów jak: organizacje pozarządowe, samorząd lokalny, przedsiębiorcy oraz lokalna społeczność.

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Tabela 11. Brak wiedzy na temat działań podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.

	Brak wiedzy na temat działań podejmowanych przez PPN	
	2014	2018
Samorządy lokalne	40,0%	20,0%
Przedsiębiorcy	90,0%	73,3%
Organizacje pozarządowe	33,3%	0,0%
Szkoły	40,0%	42,9%
Parafie	40,0%	50,0%
Lokalna społeczność	79,3%	76,1%
Turyści	72,9%	76,1%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	35,0%

Jak wykazały wcześniejsze analizy część respondentów nie ma wystarczającej wiedzy o działaniach, które podejmuje Pieniński Park Narodowy. Warto jednak zaznaczyć, że znaczny odsetek uczestników badania wysoko lub bardzo wysoko ocenia działania ochronne realizowane przez Pieniński Park Narodowy. Według uzyskanych danych łącznie 42,7% spośród wszystkich ankietowanych osób pozytywnie ocenia inicjatywy Pienińskiego Parku Narodowego zmierzające do ochrony przyrody i środowiska naturalnego. Przeciętną ocenę wskazało 30,5% respondentów. Jedynie 2,3% ogółu badanych respondentów nisko lub bardzo nisko ocenia działania realizowane przez PPN. Brak wiedzy na temat działań, które realizuje Pieniński Park Narodowy przekłada się na znaczny odsetek odpowiedzi *nie wiem / trudno powiedzieć*, którą wymieniło 24,5%. Opinie na temat działań realizowanych przez Pieniński Park Narodowy nie uległy zasadniczym zmianom w okresie ostatnich lat, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do danych pochodzących z badania przeprowadzonego przed rozpoczęciem realizacji projektu (2014 rok) percepcja działań realizowanych przez PPN nie zmieniła się zasadniczo. Według danych o 0,8% zwiększył się odsetek pozytywnych wskazań, natomiast o 1,3% zmniejszył się odsetek negatywnych wskazań.

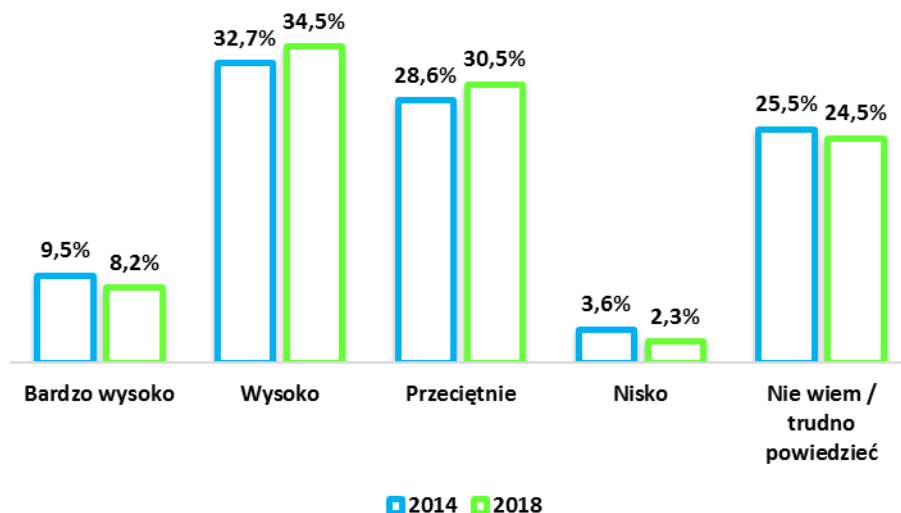

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 17. Ocena działań ochronnych podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).

Należy zauważyć, iż nie wszyscy ankietowani jednakowo pozytywnie oceniają działania ochronne podejmowane przez PPN. Widoczne są zdecydowanie niższe oceny wskazane przez lokalnych przedsiębiorców oraz lokalną społeczność, którzy niżej oceniają działania inicjowane przez PPN od pozostałych grup respondentów. Warto zauważyć, że w badanym okresie nie zmieniły się zarówno globalnie wyniki jak i wyniki w ramach poszczególnych grup respondentów. Poniżej przedstawiono zmianę opinii poszczególnych grup respondentów na przestrzeni ostatnich 3 lat.

Tabela 12. Ocena działań ochronnych podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy z uwzględnieniem grup respondentów.

	Pozytywne oceny działań ochronnych PPN	
	2014	2018
Samorządy lokalne	80,0%	70,0%
Przedsiębiorcy	30,0%	26,7%
Organizacje pozarządowe	100,0%	100,0%
Szkoły	80,0%	57,1%
Parafie	60,0%	100,0%
Lokalna społeczność	40,2%	36,6%
Turyści	34,3%	48,6%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	65,0%

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Ocena działań zrealizowanych w ramach projektu „LIFE Pieniny PL”

W ramach projektu *LIFE Pieniny PL* zrealizowano określone działania: organizacyjne – pozyskanie gruntów na cele ochrony przyrody, ochronne – zabiegi bezpośrednio w obrębie różnego typu ekosystemów (leśnych i nieleśnych) oraz edukacyjno-promocyjne w otoczeniu społecznym obszaru. Wszystkie działania były odpowiedzią na istniejące zagrożenia i problemy w realizowaniu ochrony przyrody obszaru *Pieniny* i były oparte o wcześniej nabyte doświadczenia z realizacji licznych, często pilotażowych projektów w tej części Pienin. W ramach realizacji projektu zrealizowane zostały między innymi następujące działania:

- Zwiększenie możliwości prowadzenia zabiegów ochronnych, wyłączenie z gospodarczego wykorzystania lasów poprzez wykup gruntów prywatnych. PPN prowadził i prowadzi działania zmierzające do zaniechanie użytkowania gospodarczego w ok. 16 ha lasów na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych.
- Zahamowanie sukcesji na nieużytkowanych ekosystemach górskich łąk świeżych (wykształconych w efekcie prowadzenia przez setki lat tradycyjnej i zrównoważonej gospodarki rolnej) oraz zanikania rzadkich gatunków roślin i zwierząt na murawach kserotermicznych przez wprowadzanie odpowiednio dobranych zabiegów ochronnych (np. odkrzaczanie, usuwanie nagromadzonej warstwy nierozłożonych roślin – tzw. wojłok roślinny, koszenie i usuwanie biomasy). PPN podjął działania zmierzające do objęcia zabiegami ochronnymi ok. 24 ha łąk na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych oraz zahamowanie procesu naturalnej sukcesji na 8 ha muraw kserotermicznych.
- Ograniczenie negatywnego wpływu ruchu turystycznego na siedliska przyrodnicze poprzez jego uporządkowanie (remont nawierzchni szlaków i zastosowanie zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków). PPN podjął działania zmierzające do ograniczenia tego negatywnego wpływu wzdłuż szlaków turystycznych na długości 1 260 mb.

"LIFE Pieniny PL"

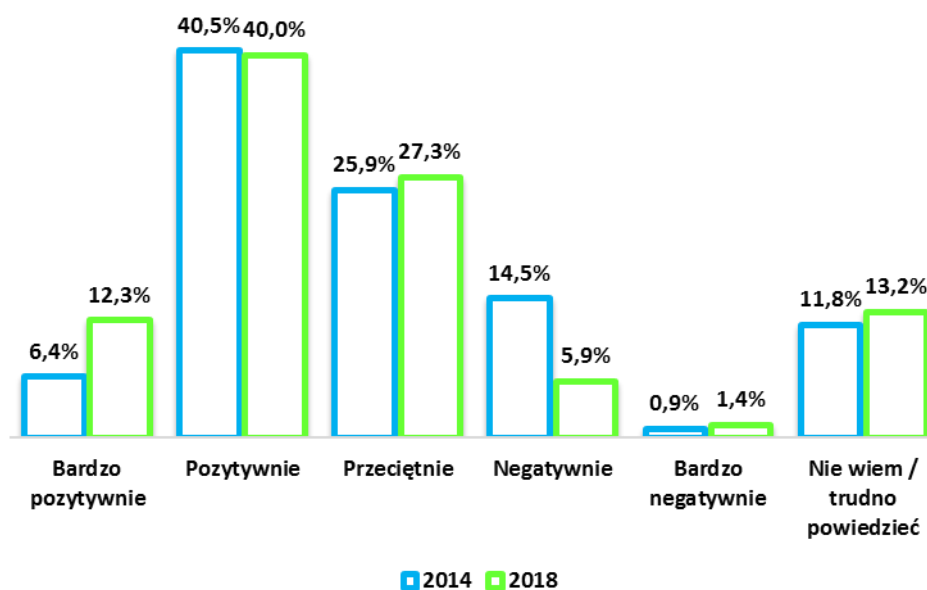

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

W celu określenia opinii lokalnej społeczności na temat zrealizowanych działań w ramach projektu *LIFE Pieniny PL* zapytano respondentów o ocenę poszczególnych działań. Poniżej przedstawione zostały opinie badanych na temat poszczególnych działań.

Według pozyskanych danych 42,3% respondentów pozytywnie lub bardzo pozytywnie odnosi się do działań, które prowadziły do zwiększenia możliwości prowadzenia zabiegów ochronnych poprzez zaniechanie użytkowania gospodarczego w ok. 16 ha lasów na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych, które Pieniński Park Narodowy przeprowadził w ramach projektu. Przeciętną opinię wyraziło – 27,3% badanych. Negatywnie na temat zrealizowanych działań wypowiedziało się 7,3% badanych respondentów. Brak zdania w tym zakresie wskazało 13,2% ankietowanych. Porównując wyniki badania przeprowadzonego przed realizacją działań przewidzianych w projekcie oraz po zakończeniu tych działań, należy zauważyć, że o 5,4% wzrósł odsetek pozytywnych opinii oraz o 8,1% spadł odsetek negatywnych opinii. Takie dane oznaczają, że działania zrealizowane w projekcie są pozytywnie oceniane przez społeczność lokalną oraz turystów odwiedzających Pieniński Park Narodowy.

Rysunek 18. Opinie na temat zaniechanie użytkowania gospodarczego w ok. 16 ha lasów na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %)

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Warto zaobserwować, jak zmieniły się oceny poszczególnych grup respondentów po realizacji planowanych w projekcie działań. Według danych wzrost pozytywnych ocen dotyczył wszystkich badanych grup.

Tabela 13. Pozytywne opinie na temat zaniechanie użytkowania gospodarczego w ok. 16 ha lasów na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.

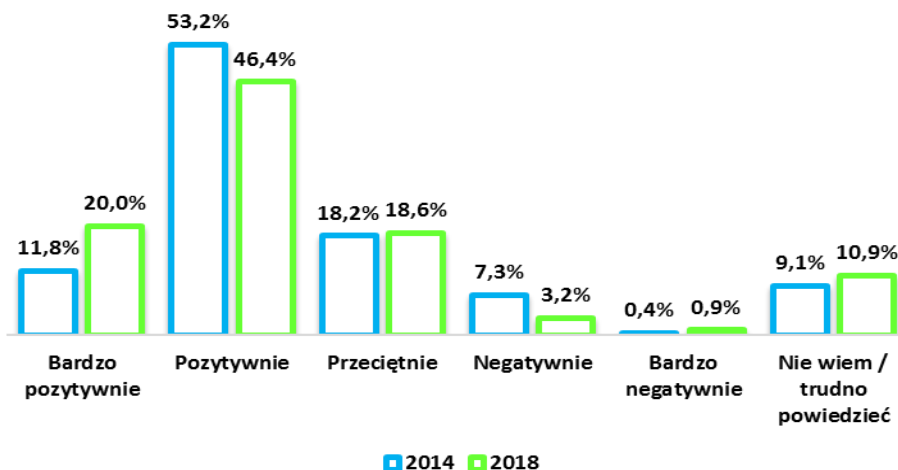
	Pozytywne oceny działań	
	2014	2018
Samorządy lokalne	50,0%	70,0%
Przedsiębiorcy	50,0%	50,0%
Organizacje pozarządowe	66,7%	66,7%
Szkoły	46,7%	50,0%
Parafie	60,0%	100,0%
Lokalna społeczność	37,9%	39,4%
Turyści	54,3%	64,3%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	80,0%

Jeszcze większy odsetek respondentów pozytywnie ocenia zrealizowane działania w zakresie objęcia przez Pieniński Park Narodowy zabiegami ochronnymi ok. 24 ha łąk na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych oraz zahamowanie zarastania na 8 ha muraw ciepłolubnych. Zgodnie z przedstawionymi danymi pozytywnie lub bardzo pozytywnie o opisanych wyżej działaniach wypowiedziało się 66,4% ogółu badanych. Przeciętnie takie działania oceniło 18,6% badanych. Negatywne oceny stanowiły zaledwie 4,1% wszystkich udzielonych odpowiedzi. W porównaniu do opinii badanych oceniających planowane działania odnotowano nieznaczny wzrost o 1,4% pozytywnych ocen oraz spadek negatywnych ocen o 3,6%. Dane oznaczają, że działania podjęte w projekcie zostały pozytywnie odebrane przez lokalną społeczność oraz turystów odwiedzających Pieniński Park Narodowy.

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 19. Opinie na temat objęcia zabiegami ochronnymi ok. 24 ha łąk na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych oraz zahamowanie zarastania na 8 ha muraw ciepłolubnych. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %)

Największy poziom akceptacji dla takich działań wskazywali przede wszystkim przedstawiciele: parafii, samorządów lokalnych, turyści oraz osoby od których PPN wykupił grunty w ramach projektu. Poniżej przedstawiono zmianę opinii badanych grup respondentów.

Tabela 14. Pozytywne opinie na temat objęcia zabiegami ochronnymi ok. 24 ha łąk na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych oraz zahamowanie zarastania na 8 ha muraw ciepłolubnych z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.

	Pozytywne oceny działań	
	2014	2018
Samorządy lokalne	90,0%	70,0%
Przedsiębiorcy	56,7%	46,7%
Organizacje pozarządowe	66,7%	66,7%
Szkoły	73,3%	71,4%
Parafie	60,0%	100,0%
Lokalna społeczność	57,4%	54,9%
Turyści	72,9%	77,1%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	95,0%

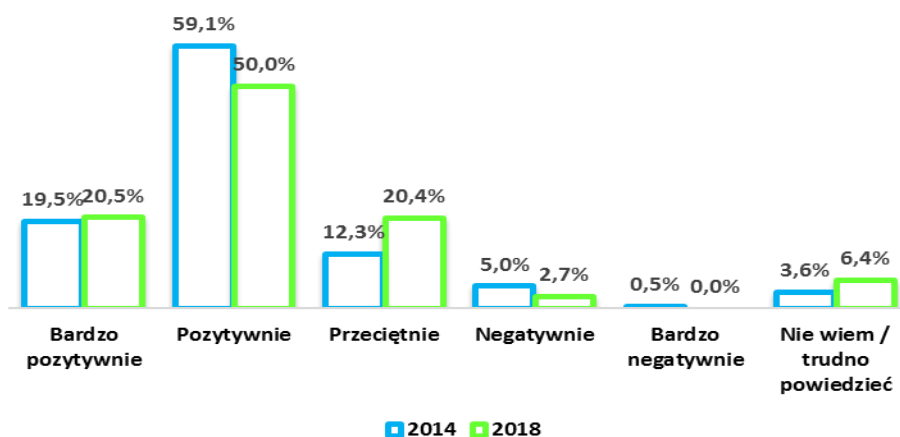
Spośród wszystkich działań, które Pieniński Park Narodowy zrealizował w ramach projektu *LIFE Pieniny PL* najbardziej pozytywnie respondenci ocenili plany remontu nawierzchni szlaków i zastosowania zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków. Takie działania mają na celu ograniczenie negatywnego wpływu ruchu turystycznego na siedliska przyrodnicze poprzez uporządkowanie terenu i szlaków turystycznych. Warto zauważyć, iż propozycja remontu i uporządkowania szlaków turystycznych spotkała się z bardzo wysoką oceną wszystkich grup respondentów. Zrealizowane działania pozytywnie oceniło

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

łącznie 70,5% badanych, przeciętnie 20,4%, negatywnie 2,7% respondentów. W porównaniu do badań przeprowadzonych przed realizacją projektu o 8,1% spadł odsetek pozytywnych ocen, jednocześnie zmniejszył się o 2,8% odsetek wskazań negatywnych.

Rysunek 20. Opinie na temat ograniczenia negatywnego wpływ ruchu turystycznego na siedliska przyrodnicze poprzez jego uporządkowanie (remont nawierzchni szlaków i zastosowanie zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków). Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %)

Poniżej przedstawiono pozytywne opinie na temat ograniczenia negatywnego wpływ ruchu turystycznego na siedliska przyrodnicze poprzez jego uporządkowanie (remont nawierzchni szlaków i zastosowanie zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków) wyrażone przez poszczególne kategorie respondentów oraz zmianę tych opinii na przestrzeni czasu trwania projektu.

Tabela 15. Pozytywne opinie na temat ograniczenia negatywnego wpływ ruchu turystycznego na siedliska przyrodnicze poprzez jego uporządkowanie (remont nawierzchni szlaków i zastosowanie zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków) z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.

	Pozytywne oceny działań	
	2014	2018
Samorządy lokalne	90,0%	60,0%
Przedsiębiorcy	80,0%	66,7%
Organizacje pozarządowe	100,0%	86,7%
Szkoły	80,0%	78,6%
Parafie	80,0%	100,0%
Lokalna społeczność	77,0%	66,2%
Turyści	77,1%	75,7%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	-	85,0%

"LIFE Pieniny PL"

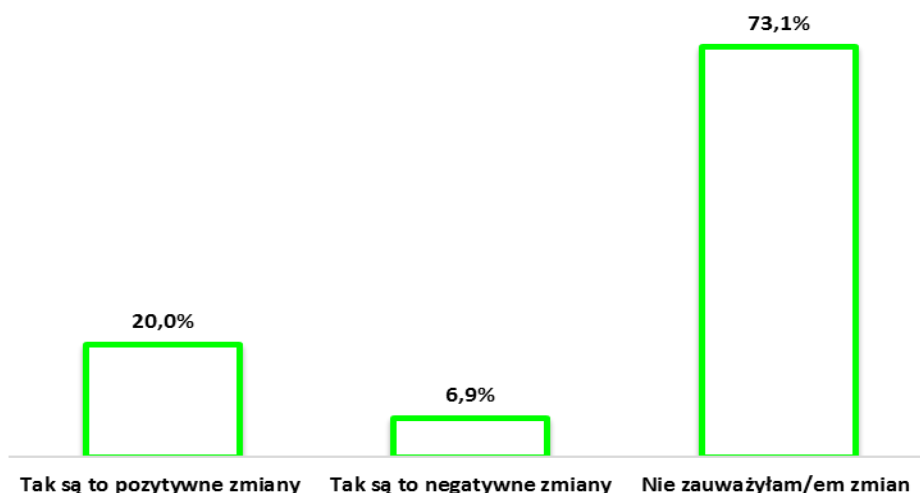

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Opinie na temat zmian, które są efektem działań zrealizowanych w ramach projektu LIFE Pieniny PL

Kolejny blok pytań związany jest z trwałymi efektami, które zostały zainicjowane na skutek działań podjętych w ramach projektu LIFE Pieniny PL. Opinie na temat trwałości zmian oraz ich skuteczności zebrano wśród wszystkich grup respondentów z wyłączeniem turystów. Pierwsze z pytań dotyczyło zmian w okresie trwania projektu (ostatnich 3 lat) w zakresie sytuacji społeczno – ekonomicznej mieszkańców wynikających z działań Pienińskiego Parku Narodowego. Zgodnie z przedstawionymi danymi większość uczestników badania – 73,1% nie zauważyła istotnych zmian w tym zakresie. Pozytywne zmiany w zakresie sytuacji społeczno – gospodarczej dostrzega co piąty uczestnik badania – 20,0%. Innego zdania było 6,9% respondentów, którzy uważają, że działania które podejmował Pieniński Park Narodowy negatywnie wpływają na sytuację społeczno – gospodarczą regionu.

Rysunek 21. Czy w okresie ostatnich 3 lat dostrzega Pan/Pani zmiany w zakresie sytuacji społeczno – ekonomicznej mieszkańców wynikające z działań Pienińskiego Parku Narodowego? (N=150, w%)

Poniżej przedstawiono pozytywne opinie poszczególnych grup respondentów na temat zmian, które wystąpiły w okresie trwania projektu i które zainicjowane były przez Pieniński Park Narodowy. Pozytywne zmiany dostrzegają głównie organizacje pozarządowe oraz osoby, od których PPN wykupił grunty.

"LIFE Pieniny PL"

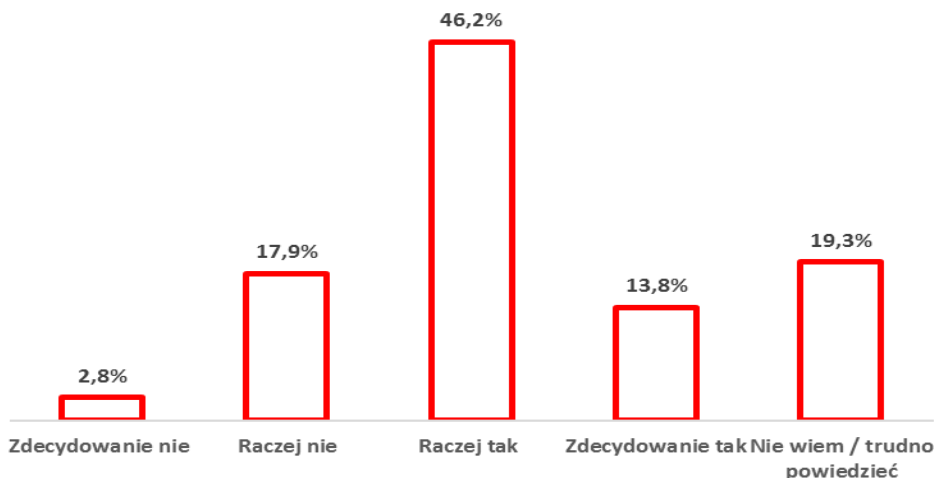
„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Tabela 16. Czy w okresie ostatnich 3 lat dostrzega Pan/Pani zmiany w zakresie sytuacji społeczno – ekonomicznej mieszkańców wynikające z działań Pienińskiego Parku Narodowego? (N=150, w%). Wyniki z uwzględnieniem grup respondentów.

	Pozytywne oceny działań
Samorządy lokalne	20,0%
Przedsiębiorcy	6,7%
Organizacje pozarządowe	100,0%
Szkoły	14,3%
Parafie	50,0%
Lokalna społeczność	18,3%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	50,0%

Okazuje się, że badani respondenci bardzo pozytywnie wypowiadają się na temat trwałości działań, które zostały zrealizowane podczas trwania projektu *LIFE Pieniny PL*. Większość ankietowanych osób – łącznie 60,0% uznało, że widoczne są efekty działań realizowanych w ramach projektu takie jak remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*. Innego zdania było łącznie 20,7% respondentów, którzy uważają, że wymienione działania nie są widoczne. Brak zdania w tym temacie wskazało 19,3% badanych. Reasumując analizowane działania realizowane w obrębie działalności Pienińskiego Parku Narodowego są widoczne i trwałe zdaniem większości badanych mieszkańców regionu. Tym samym należy uznać, że zrealizowane działania są dostrzegane przez beneficjentów projektu - przez społeczność lokalną.

Rysunek 22. Czy Pana/Pani zdaniem widoczne są efekty działań takich jak np: remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu LIFE Pieniny PL? (N=150, w%).

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Efekty działań realizowanych w ramach projektu *LIFE Pieniny PL* są widoczne przez wszystkie grupy respondentów biorących udział w badaniu, jednak w największym stopniu przez przedstawicieli lokalnych parafii, samorządy lokalne oraz osoby od których PPN wykupił grunty w ramach projektu.

Tabela 17. Pozytywne opinie na temat widoczności efektów działań takich jak np: remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu LIFE Pieniny PL? Wyniki z uwzględnieniem grup respondentów.

	Pozytywne oceny działań
Samorządy lokalne	80,0%
Przedsiębiorcy	56,7%
Organizacje pozarządowe	66,7%
Szkoły	64,3%
Parafie	100,0%
Lokalna społeczność	50,7%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	80,0%

Prezentowane poniżej dane jednoznacznie wskazują, że działania, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu *LIFE Pieniny PL* jak np.: remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw mają pozytywny i trwały charakter. Według danych większość uczestników badania – 77,3% uznała, że wymienione działania charakteryzują się trwałością. Tym samym spełnione zostało kluczowe kryterium ewaluacji – trwałość inicjowanych działań. Działania zaplanowane i zrealizowane w ramach projektu okazały się być pozytywnie oceniane i trwałe dla lokalnej społeczności. Negatywnie w tym aspekcie wypowiedziało się zaledwie 9,0% wszystkich uczestników badania, natomiast 13,7% respondentów nie miało zdanie w tym temacie.

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Rysunek 23. Czy Pan/Pani zdaniem działania, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu LIFE Pieniny PL jak np.: remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw mają pozytywny i trwały charakter?

Poniżej przedstawiono rozkład pozytywnych odpowiedzi z uwzględnieniem poszczególnych kategorii respondentów. Poniższe dane ukazują pozytywny odbiór działań realizowanych w ramach projektu przez wszystkie grupy ankietowanych osób.

Tabela 18. Pozytywne opinie na temat trwałości realizowanych działań w ramach projektu LIFE Pieniny PL. Wyniki z uwzględnieniem grup respondentów.

	Pozytywne oceny działań
Samorządy lokalne	90,0%
Przedsiębiorcy	66,3%
Organizacje pozarządowe	100,0%
Szkoły	100,0%
Parafie	100,0%
Lokalna społeczność	74,6%
Osoby, od których PPN wykupił grunty	100,0%

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Zakończenie

Wyniki badań ewaluacyjnych prezentują – ocenę wpływu (ewaluacja ex-post) projektu *LIFE Pieniny PL* oraz opisują zmiany, postawy i opinie respondentów, które zostały podyktowane działaniami, które przeprowadzono w ramach projektu *LIFE Pieniny PL* realizowanego przez Pieniński Park Narodowy. Ewaluacja końcowa ukazała także zmianę świadomości i opinii społeczności lokalnej na temat zrealizowanych działań w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*. Raport w sposób syntetyczny podsumowuje i porównuje wyniki badań przeprowadzonych przed realizacją działań w ramach projektu – ewaluacja ex-ante oraz wyniki badań przeprowadzonych po zakończeniu działań projektowych – ewaluacja ex-post. Dane uzyskane w ramach badań ankietowych stanowiły podstawę do ewaluacji i oceny wpływu projektu na sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców. W ramach badania ewaluacyjnego uwzględnione zostały następujące kryteria ewaluacyjne:

- Trafność (relevance) - kryterium to pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.
- Skuteczność (effectiveness) - kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte.
- Oddziaływanie/wpływ (impact) – kryterium to pozwala ocenić związek pomiędzy celem projektu i celami ogólnymi, tj. stopień, w jakim korzyści odniesione przez docelowych beneficjentów miały szerszy ogólny wpływ na większą liczbę ludzi.
- Trwałość efektów (sustainability) – kryterium to pozwala ocenić czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

Zgodnie z przyjętymi założeniami metodologicznymi, ewaluacja projektu powinna udzielić odpowiedzi na cztery podstawowe pytania. Poniżej przedstawiono odpowiedzi, na najważniejsze pytania ewaluacyjne projektu *LIFE Pieniny PL*, która ukazuje trafność, skuteczność, wpływ oraz trwałość działań podjętych w ramach projektu.

„Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze „Pieniny” LIFE12 NAT/PL/000034 współfinansowanego przez instrument finansowy LIFE+ Wspólnoty Europejskiej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Pieniński Park Narodowy.

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

➤ ***Jak projekt wpłynął na sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców?***

Według danych zdecydowana większość ankietowanych osób łącznie – 72,3% uważa, że obecność Pienińskiego Parku Narodowego wpływa pozytywnie na życie mieszkańców. Jest to bardzo pozytywny wskaźnik świadczący o znaczącej roli Pienińskiego Parku Narodowego w życiu społecznym mieszkańców gmin Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, Czorsztyn i Łapsze Niżne. Dokonując porównania wyników badania ewaluacyjnego ex-ante oraz ex-post wynika, że o 0,5% zwiększył się odsetek pozytywnych opinii oraz o 3,1% zmniejszył się odsetek negatywnych wskazań na temat działań realizowanych przez Pieniński Park Narodowy.

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że ponad połowa ankietowanych respondentów – 58,6% uważa, że obecność Pienińskiego Parku Narodowego pozytywnie wpływa na rozwój gospodarczy regionu. Jest to pozytywny wskaźnik świadczący o relatywnie pozytywnej percepcji działań podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy. W porównaniu do wyników badania przeprowadzonego przed realizacją zasadniczych działań przewidzianych w projekcie *LIFE Pieniny PL* odnotowano 3,1% wzrost pozytywnych ocen oraz 3,6% spadek negatywnych opinii na temat wpływu obecności PPN na rozwój gospodarczy regionu. Wzrost pozytywnych opinii może mieć bezpośredni związek z działaniami, które zostały zrealizowane w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*.

Według danych 20,0% badanych pozytywnie ocenia zmiany (w okresie trwania projektu ostatnich 3 lat) w zakresie sytuacji społeczno – ekonomicznej mieszkańców wynikających z działań Pienińskiego Parku Narodowego. Innego zdania było 6,9% respondentów, którzy uważają, że działania które podejmował Pieniński Park Narodowy negatywnie wpływają na sytuację społeczno – gospodarczą regionu. Dane te obrazują zmianę sytuacji społeczno – ekonomicznej mieszkańców.

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

➤ *Czy działania zaplanowane w projekcie były celowe i skuteczne?*

Według pozyskanych danych 42,3% respondentów pozytywnie lub bardzo pozytywnie odnosi się do działań, które prowadziły do zwiększenia możliwości prowadzenia zabiegów ochronnych poprzez zaniechanie użytkowania gospodarczego w ok. 16 ha lasów na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych, które Pieniński Park Narodowy przeprowadził w ramach projektu. Przeciętną opinię wyraziło – 27,3% badanych. Negatywnie na temat zrealizowanych działań wypowiedziało się 7,3% badanych respondentów. Brak zdania w tym zakresie wskazało 13,2% ankietowanych. Porównując wyniki badania przeprowadzonego przed realizacją działań przewidzianych w projekcie oraz po zakończeniu tych działań, należy zauważyć, że o 5,4% wzrósł odsetek pozytywnych opinii oraz o 8,1% spadł odsetek negatywnych opinii. Takie dane oznaczają, że działania zrealizowane w projekcie są pozytywnie oceniane przez społeczność lokalną oraz turystów odwiedzających Pieniński Park Narodowy.

Jeszcze większy odsetek respondentów pozytywnie ocenia zrealizowane działania w zakresie objęcia przez Pieniński Park Narodowy zabiegami ochronnymi ok. 24 ha łąk na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych oraz zahamowanie zarastania na 8 ha muraw ciepłolubnych. Pozytywnie lub bardzo pozytywnie o opisanych wyżej działaniach wypowiedziało się 66,4% ogółu badanych. Przeciętnie takie działania oceniło 18,6% badanych. Negatywne oceny stanowiły zaledwie 4,1% wszystkich udzielonych odpowiedzi. W porównaniu do opinii badanych oceniających planowane działania odnotowano nieznaczny wzrost o 1,4% pozytywnych ocen oraz spadek negatywnych ocen o 3,6%. Dane oznaczają, że działania podjęte w projekcie zostały pozytywnie odebrane przez lokalną społeczność oraz turystów odwiedzających Pieniński Park Narodowy.

Spośród wszystkich działań, które Pieniński Park Narodowy zrealizował w ramach projektu *LIFE Pieniny PL* najbardziej pozytywnie respondenci ocenili plany remontu nawierzchni szlaków i zastosowania zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków. Takie działania mają na celu ograniczenie negatywnego wpływu ruchu turystycznego na siedliska przyrodnicze poprzez uporządkowanie terenu i szlaków turystycznych. Warto

---

„Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze „Pieniny” LIFE12 NAT/PL/000034 współfinansowanego przez instrument finansowy LIFE+ Wspólnoty Europejskiej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Pieniński Park Narodowy.

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

---

zauważyć, iż propozycja remontu i uporządkowania szlaków turystycznych spotkała się z bardzo wysoką oceną wszystkich grup respondentów. Zrealizowane działania pozytywnie oceniło łącznie 70,5% badanych, przeciętnie 20,4%, negatywnie 2,7% respondentów. W porównaniu do badań przeprowadzonych przed realizacją projektu o 8,1% spadł odsetek pozytywnych ocen, jednocześnie zmniejszył się o 2,8% odsetek wskazań negatywnych.

➤ *Czy projekt i realizowane w jego ramach działania informacyjne przyczyniły się do polepszenia wizerunku PPN w oczach lokalnej społeczności?*

W porównaniu do danych z badań przeprowadzonych w 2014 roku o 10,5% zmniejszył się odsetek osób, które nie posiadają informacji o działaniach podejmowanych przez PPN, jednocześnie o 4,1% zwiększyła się grupa badanych, która dysponuje wiedzą o inicjatywach realizowanych przez PPN. Zmiana opinii badanych może być podyktowana działaniami informacyjnymi realizowanymi przez Pieniński Park Narodowy w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*.

Znaczny odsetek uczestników badania wysoko lub bardzo wysoko ocenia działania ochronne realizowane przez Pieniński Park Narodowy. Według uzyskanych danych łącznie 42,7% spośród wszystkich ankietowanych osób pozytywnie ocenia inicjatywę Pienińskiego Parku Narodowego zmierzającą do ochrony przyrody i środowiska naturalnego. Przeciętną ocenę wskazało 30,5% respondentów. Jedynie 2,3% ogółu badanych respondentów nisko lub bardzo nisko ocenia działania realizowane przez PPN.

Porównując dane pochodzące z badania przeprowadzonego przed rozpoczęciem działań realizowanych w ramach projektu, należy zauważyć zdecydowany wzrost pozytywnych odpowiedzi świadczących o znajomości terminu *Natura 2000*. W okresie trwania projektu znajomość tego terminu wzrosła aż o 17,3%, jednocześnie zmniejszył się odsetek osób, które nie znają tego terminu oraz odsetek osób, które nie posiadają wiedzy w tym zakresie. Takie dane mogą być pośrednim efektem realizacji projektu *LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną*

„LIFE Pieniny PL”

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

---

gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu, którego działania mogły przyczynić się do wzrostu wiedzy mieszkańców w tym aspekcie.

Należy zauważyć, iż stosunek i skojarzenia respondentów do terminu *Natura 2000* są zdecydowanie bardziej pozytywne niż opinie wyrażone przez respondentów podczas badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przed rozpoczęciem realizacji projektu. Warto zwrócić uwagę, iż w porównaniu do danych pochodzących z ewaluacji *ex-ante* o 13,9% wzrósł odsetek wszystkich pozytywnych opinii świadczących o dobrym odbiorze obszarów *Natura 2000* i ich wpływie na rozwój regionu. W analizowanym okresie o 15,1% zmniejszył się odsetek negatywnych skojarzeń związanych z obecnością obszarów chronionych *Natura 2000*. Takie dane mogą być efektem działań informacyjnych realizowanych przez Pieniński Park Narodowy wobec społeczności lokalnej, które znajdują swoje potwierdzenie w zmianie opinii badanych respondentów na temat obszarów *Natura 2000* i wpływie obszarów chronionych na rozwój regionu. W porównaniu do wcześniejszych wyników badania należy zwrócić uwagę na 9,2% wzrost pozytywnych opinii oraz spadek o 3,2% negatywnych opinii dotyczących programu *Natura 2000*. Pozytywna zmiana opinii może mieć związek z działaniami promocyjno – informacyjnymi realizowanymi przez Pieniński Park Narodowy w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*.

Zdiagnozowany przed realizacją projektu deficyt informacyjny na temat obszarów *Natura 2000* został wyraźnie zmniejszony. Według danych o 19,3% wzrósł odsetek opinii świadczących o dostępie mieszkańców do informacji o sieci *Natura 2000*. Wzrost pozytywnych opinii jest niewątpliwie efektem realizacji programu *LIFE Pieniny PL*, który zakładał między innymi realizację działań promocyjno – informacyjnych oraz edukacyjnych wyjaśniających mieszkańcom zasady działania i korzyści wynikających z obecności sieci *Natura 2000*. Takie działania były wpisane w ramach realizacji projektu. Prowadzone działania edukacyjne i promocyjne projektu (strona internetowa, folder informacyjny, zajęcia i warsztaty edukacyjne, spotkania informacyjne o projekcie i międzynarodowa konferencja) wpłynęły na wzrost wiedzy mieszkańców o sieci *Natura 2000* oraz zwiększyły dostęp mieszkańców badanego obszaru do wiedzy na ten temat.

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

➤ *Czy projekt i realizowane w jego ramach działania mają charakter trwały i są dostrzegane przez społeczność lokalną?*

Okazuje się, że badani respondenci bardzo pozytywnie wypowiadają się na temat trwałości działań, które zostały zrealizowane podczas trwania projektu *LIFE Pieniny PL*. Większość ankietowanych osób – łącznie 60,0% uznało, że widoczne są efekty działań realizowanych w ramach projektu takie jak remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*. Innego zdania było łącznie 20,7% respondentów, którzy uważają, że wymienione działania nie są widoczne. Brak zdania w tym temacie wskazało 19,3% badanych. Reasumując analizowane działania realizowane w obrębie działalności Pienińskiego Parku Narodowego są widoczne i trwałe zdaniem większości badanych mieszkańców regionu. Tym samym należy uznać, że zrealizowane działania są dostrzegane przez beneficjentów projektu - przez społeczność lokalną.

Działania, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu *LIFE Pieniny PL* jak np.: remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw mają pozytywny i trwały charakter. Według danych większość uczestników badania – 77,3% uznała, że wymienione działania charakteryzują się trwałością. Tym samym spełnione zostało kluczowe kryterium ewaluacji – trwałość inicjowanych działań. Działania zaplanowane i zrealizowane w ramach projektu okazały się być pozytywnie oceniane i trwałe dla lokalnej społeczności. Negatywnie w tym aspekcie wypowiedziało się zaledwie 9,0% wszystkich uczestników badania, natomiast 13,7% respondentów nie miało zdanie w tym temacie.

Respondenci korzystający w okresie ostatnich 3 lat (od 2014 roku) ze szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym, którzy mogli zaobserwować zmiany w zakresie remontu szlaków turystycznych dokonali oceny tychże zmian. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie 68,0% pozytywnie odbiera zmiany w zakresie infrastruktury i jakości szlaków turystycznych na terenie Pienińskiego Parku Narodowego. Takie dane oznaczają wysoką ocenę zmian, które dokonane zostały w obrębie remontowanych szlaków. Na podstawie

---

„Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze „Pieniny” LIFE12 NAT/PL/000034 współfinansowanego przez instrument finansowy LIFE+ Wspólnoty Europejskiej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Pieniński Park Narodowy.

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

---

tych danych można uznać, że osoby korzystające ze szlaków dostrzegają zmiany, które zainicjowane i zrealizowane zostały w ramach projektu *LIFE Pieniny PL*.

Ponad połowa badanych uczestników badania łącznie – 50,9% wysoko ocenia jakość i stan szlaków. Bardzo duży odsetek – 42,7% badanych wystawił przeciętną ocenę. Negatywne oceny wskazało łącznie zaledwie 1,0% badanych. Brak zdania w tym zakresie wyraziło 5,4% badanych. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, na zmianę opinii respondentów na temat jakości szlaków w obrębie Pienińskiego Parku Narodowego. Porównując dane do wyników badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przed realizacją projektu wynika, że o 6,8% zwiększył się odsetek pozytywnych ocen świadczących o pozytywnej percepcji jakości szlaków turystycznych w obrębie Pienińskiego Parku Narodowego. Warto zwrócić uwagę, że o 4,0% zmniejszył się odsetek negatywnych ocen. Reasumując ocena jakości szlaków turystycznych dokonana po przeprowadzeniu remontów jest wyższa niż przed ich realizacją, co oznacza, że zakładany cel projektu został osiągnięty.

Porównując dane z informacjami pozyskanymi podczas badanie ewaluacyjnego ex-ante przed przeprowadzeniem remontu szlaków należy zauważyć, że w 2014 roku łącznie 75,1% badanych uznało, że co najmniej jeden ze szlaków wymaga remontu. Po zakończeniu projektu tylko 48,1% badanych uważa, że co najmniej jeden szlak turystyczny w obrębie Pienińskiego Parku Narodowego wymaga modernizacji. Takie dane oznaczają, że aż o 27,0% zmniejszył się odsetek badanych, którzy dostrzegają potrzebę remontu lub modernizacji istniejącej infrastruktury w obrębie szlaków w Pienińskim Parku Narodowym. Dane oznaczają, że zdecydowanie zmniejszyła się potrzeba modernizacji szlaków, co podyktowane jest remontami szlaków zrealizowanymi podczas trwania projektu *LIFE Pieniny PL*.

Na podstawie przeprowadzonych badań ewaluacyjnych ex-post, należy jednoznacznie stwierdzić, że założenia programu zostały spełnione, ze względu na wykazane przez badanych efekty z jego realizacji. Osiągnięte zostały główne wskaźniki ewaluacyjne projektu LIFE Pieniny PL: skuteczności, użyteczności adekwatności oraz trwałości działań.

“LIFE Pieniny PL”

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Spis wykresów

Rysunek 1. Znajomość terminu Natura 2000. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).	9
Rysunek 2. Czy mieszka Pani/Pan na obszarze Natura 2000 lub w jego pobliżu? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).	11
Rysunek 3. Z czym kojarzy się Pani/ Panu termin Natura 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).	12
Rysunek 4. Jaka jest Pani/Pana opinia o Naturze 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).	13
Rysunek 5. Czy Pani/Pana zdaniem obecność obszaru Natura 2000 w pobliżu miejsca zamieszkania przynosi więcej korzyści, czy problemów? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).	14
Rysunek 6. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy mają dostęp do informacji o sieci Natura 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=150, w %).	16
Rysunek 7. Czy jest Pani/Pan za, czy przeciw wprowadzaniu lub obejmowaniu kolejnych obszarów siecią Natura 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).	17
Rysunek 8. Przyczyny negatywnego nastawienia społeczności lokalnej do obszarów Natury 2000? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).	19
Rysunek 9. Propozycje działań mogących przyczynić się do zwiększenia rozwoju turystyki i rozwoju gospodarczego w Pieninach. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).	22
Rysunek 10. Wpływ Pienińskiego Parku Narodowego na życie mieszkańców. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=220, w %).	23
Rysunek 11. Wpływ obecności PPN na rozwój gospodarczy regionu. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).	24
Rysunek 12. Czy w okresie ostatnich 3 lat (od 2014 roku) korzystał(a) Pani/Pan za szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym? (N=150, w%)	27
Rysunek 13. Czy zauważył(a) Pani/Pan pozytywne zmiany w zakresie infrastruktury i jakości szlaków turystycznych na terenie Pienińskiego Parku Narodowego? (N=125, w%)	28
Rysunek 14. Ocena jakości i stanu szlaków turystycznych w Pienińskim Parku Narodowym. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).	29
Rysunek 15. Czy szlaki turystyczne w Pienińskim Parku Narodowym wymagają remontu? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).	30
Rysunek 16. Czy posiada Pani/Pan wiedzę na temat działań podejmowanych przez Pieński Park Narodowy? Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).	31

"LIFE Pieniny PL"

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

<i>Rysunek 17. Ocena działań ochronnych podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).</i>	33
<i>Rysunek 18. Opinie na temat zaniechanie użytkowania gospodarczego w ok. 16 ha lasów na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).</i>	35
<i>Rysunek 19. Opinie na temat objęcia zabiegami ochronnymi ok. 24 ha łąk na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych oraz zahamowanie zarastania na 8 ha muraw ciepłolubnych. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).</i>	37
<i>Rysunek 20. Opinie na temat ograniczenia negatywnego wpływ ruchu turystycznego na siedliska przyrodnicze poprzez jego uporządkowanie (remont nawierzchni szlaków i zastosowanie zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków). Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018. (N=220, w %).</i>	38
<i>Rysunek 21. Czy w okresie ostatnich 3 lat dostrzega Pan/Pani zmiany w zakresie sytuacji społeczno – ekonomicznej mieszkańców wynikające z działań Pienińskiego Parku Narodowego? (N=150, w%)</i>	39
<i>Rysunek 22. Czy Pana/Pani zdaniem widoczne są efekty działań takich jak np: remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu LIFE Pieniny PL? (N=150, w%).</i>	40
<i>Rysunek 23. Czy Pan/Pani zdaniem działania, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu LIFE Pieniny PL jak np.: remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw mają pozytywny i trwały charakter?</i>	42

“LIFE Pieniny PL”

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

Spis tabel

Tabela 1. Dobór próby do opracowania raportu otwarcia. Ewaluacja ex – post.	7
Tabela 2. Zastosowane techniki badawcze podczas realizacji ewaluacji ex –post.	7
Tabela 3. Miejsce zamieszkania respondenta lub lokalizacja badanego podmiotu.	8
Tabela 4. Znajomość terminu „Natura 2000” z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.	10
Tabela 6. Pozytywne opinie o sieci „Natura 2000” z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.....	13
Tabela 7. Pozytywna ocena obecności obszaru Natura 2000 w pobliżu miejsca zamieszkania z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.....	15
Tabela 8. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy mają dostęp do informacji o sieci Natura 2000 z uwzględnieniem grup respondentów. Odpowiedzi pozytywne. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018 (N=150, w %).	17
Tabela 9. Negatywne opinie na temat wprowadzania lub obejmowania kolejnych obszarów siecią Natura 2000 z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.....	18
Tabela 12. Pozytywna ocena wpływu Pienińskiego Parku Narodowego na życie mieszkańców z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.....	23
Tabela 13. Pozytywne opinie na temat wpływu obecności PPN na rozwój gospodarczy regionu z uwzględnieniem grup respondentów.	25
Tabela 14. Brak wiedzy na temat działań podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.....	32
Tabela 15. Ocena działań ochronnych podejmowanych przez Pieniński Park Narodowy z uwzględnieniem grup respondentów.	33
Tabela 16. Pozytywne opinie na temat zaniechanie użytkowania gospodarczego w ok. 16 ha lasów na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.....	36
Tabela 17. Pozytywne opinie na temat objęcia zabiegami ochronnymi ok. 24 ha łąk na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych oraz zahamowanie zarastania na 8 ha muraw ciepłolubnych z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.....	37
Tabela 18. Pozytywne opinie na temat ograniczenia negatywnego wpływ ruchu turystycznego na siedliska przyrodnicze poprzez jego uporządkowanie (remont nawierzchni szlaków i zastosowanie	

“LIFE Pieniny PL”

„Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań projektu LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 na lokalną gospodarkę i społeczeństwo działań, a także na funkcję ekosystemu”

<i>zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków) z uwzględnieniem grup respondentów. Porównanie wyników – diagnoza stanu 2014, ocena wpływu 2017/2018.....</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 19. Czy w okresie ostatnich 3 lat dostrzega Pan/Pani zmiany w zakresie sytuacji społeczno – ekonomicznej mieszkańców wynikające z działań Pienińskiego Parku Narodowego? (N=150, w%). Wyniki z uwzględnieniem grup respondentów. ....</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 20. Pozytywne opinie na temat widoczności efektów działań takich jak np: remont szlaków, zabiegi na wykupionych gruntach, odkrzaczanie muraw, które Pieniński Park Narodowy realizuje i realizował w ramach projektu LIFE Pieniny PL? Wyniki z uwzględnieniem grup respondentów.....</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 21. Pozytywne opinie na temat trwałości realizowanych działań w ramach projektu LIFE Pieniny PL. Wyniki z uwzględnieniem grup respondentów. ....</i>	<i>42</i>